Naids #1

Naids

Strādnieku šķiras cīņas sabiedrības izdevums

Nr. 1.; 1908.g.

Ievadam.

Šī izdevuma nolūks ir sekot un dot izteikties tām jaunajām domām, kas tagadējā brīdī pamostas strādniekos, kuri no piedzīvojumiem pārliecinājušies par līdzšinējā (politiskā) cīņas virziena nederīgumu un kuri tāpēc meklē jaunus ceļus un jaunus cīņas līdzekļus, ar kuriem varētu izkarot strādnieku īstos prasījumus, galīgi iznīcināt tagadējo uz strādnieku izsūkšanas dibināto sabiedrisko kārtību un nodibināt brīvu strādnieku-ražotāju sabiedrību uz ekonomiskās vienlīdzības pamatiem.
Mēs atteicamies no visām tām cerībām, ka strādnieku liktenis būtu paliekami uzlabojams ar dažādām politiskām pārgrozībām, neaiztiekot pašus civilizētās sabiedrības pamatus. Birokrātiska pārvaldība, demokrātiska vaj pat sociālistiska pārvaldība, – priekš mums tas ir gluži vienalga. No pārvaldības veidu pārgrozīšanas var celties labums tikai pašiem kungiem, bet nevis strādniekiem, uz kuru nospiešanas un izsūkšanas dibinas katra pārvaldība. Monarhija, republika vai demokrātija, – priekš mums tās ir vienlīdz vērtas un iznīcināmas; mēs zinam, ka priekš strādniekiem civilizētā sabiedrība bija cietums tiklab visās monarhijās, kā visās republikās un demokrātijās. Tāpēc mēs atteicamies no visiem politiskiem virzieniem un uzskatam tos visus par naidīgiem. Tiklab monarhisko, kā republikānisko, kā demokrātisko un sociālistisko „pārliecību” mēs uzskatam par aizspriedumu, kas no kungiem viltīgi ieaudzināts strādniekiem. Mēs necīnīsimies dēļ valdības un kungu pārmainīšanas, bet dēļ savām tiešām vajadzībām un līdz ar to dēļ katras valdības un visu kungu galīgas iznīcināšanas.
Mēs atteicāmies no sociālisma, jo piedzīvojumi ir rādījuši, ka šis virziens kalpo nevis strādnieku, bet tikai dažādu politiķu, profesionāļu u.c. inteliģentu labumam un aizvien ciešāk nostiprina strādnieku verdzību. Bet mēs nestājamies arī zem sindikālisma, anarhisma vaj machajevcisma karoga. Mēs esam pieredzējuši, ka visi virzieni, arī paši viskrāpnieciskākie, sākumā prata runāt jaukus vārdus par izsūkšanas un apspiešanas iznīcināšanu, par brīvības izkarošanu visiem cilvēkiem. Jaukus vārdus par to runāja kristīgā ticība, kas tomēr viņu nekavēja pārvērsties par vergu vagari un cietumsargu, tiklīdz viņa pate tika pielaista pie valdības. Jaukus vārdus skandināja arī dažādie sociālisti, bet tiklīdz viņi kļuva pie varas, tie pārvērtās par tādiem pašiem izsūcējiem un apspiedējiem, kā visi agrākie izsūcēji un apspiedēji. To redzam citās valstīs, kur daudzi revolucionāri sociālisti un anarhisti jau darbojas valsts pārvaldītāju, ministru un policistu amatos. Lūk, kāpēm mums nav vairs nekādas uzticības uz tām revolucionārām frāzēm, kuras skandina anarhisma, sindikālisma, machajevcisma teorētiķi. Mēs domājam, ka arī tie kļūtu tādi paši izsūcēji, tiklīdz tos pielaistu pie varas.
Mēs nostājamies ārpus visām teorijām un mācībām, kuras gudri kungi laipni izdomājuši priekš „strādnieku atsvabināšanas”. Mēs atzīstam par vajadzīgu nevis teorētisku spriedelēšanu un vārdu kauju, bet tiešu, jūtami, varmācīgu cīņu pret visu kungu sabiedrību, viņas iestādījumiem, likumiem, teorijām u.t.t. Mēs cīnamies nevis tāpēc, ka pate sabiedriskā attīstība „dabiski-nepieciešamā kārtā” virzītos uz paradīzi, kā iestāsta sociālisms, nedz arī tāpēc, ka „ražotāju spēku attīstībai” esot vajadzīga politiskā brīvība, – bet vienīgi tāpēc, ka mums gribas ēst, ka mēs gribam atsvabināties no verdzības, un atsvabināties mēs varam ne citādi, kā tikai iznīcinādami apspiedējus un izsūcējus.
Cīņa dēļ mūsu pašu vajadzībām un revolūcija dēļ mūsu pašu atsvabināšanas, ir vienīgā cīņa un

vienīgā revolūcija, ko mēs atzīstam. Visus, kas mūs aicina citādā cīņā un citādā revolūcijā, mēs saucam par blēžiem un viltniekiem, kuri ar strādnieku asinīm grib nopirkt sev pašiem labklājību. Mēs nesludinam šis uzskatus kā „jaunu evanģēliju”, kuram vajadzētu ticēt. Kas meklē ticības priekšmeta, tie var griezties pie dažādām teorijām un programām. Bet daudziem strādniekiem piedzīvojumi būs iznīcinājuši viņu ticību uz teorijām un programām. Šos neticīgos mēs aicinām, kopīgiem spēkiem meklēt tādus cīņas līdzekļus, ar kuriem strādnieku šķira varētu galīgi salauzt savas materielās un garīgās vardzības važas.
Redakcija
Piezīme. Redakcija sastāv no pieciem strādniekiem.

Piedzīvojumu mācības.

Tikai no piedzīvojumiem rodas uzskati un tikai cīņā krājas piedzīvojumi. Kamēr kāda mācība paliek tikai teorijas aplokā, tikmēr ir grūti spriest, vaj tā vedīs pie gaidāmiem panākumiem, vaj ne. Tikai tad, kad šī mācība tiek izlietota praktiskā darbībā, top redzams, vaj tā derīga, vaj ne. – Tā arī strādnieku šķira tikai no savas praktiskās darbības un cīņas piedzīvojumiem attīsta savu pilnīgu šķiras apziņu. Pēc sava, kā ražotāju, ekonomiskā stāvokļa, strādnieki gan ir naidīgi visai kungu sabiedrībai, tāpēc ka tā dzīvo no strādnieku izsūkšanas, un atsvabināties no izsūkšanas strādniekiem iespējams ne citādi, kā tikai iznīcinot kungu sabiedrību, ar visiem viņas likumiem, varas iestādēm, valsti u.t.t., atņemot īpašumu visiem tiem, kuri nestrādā, un padarot visus cilvēkus vienlīdzīgus darbā un patērēšanā. Tomēr šī apziņa, par savu pretišķību pastāvošai sabiedrībai, strādniekiem nerodas uz reizes, tā nerodas pēc vienas vaj otras grāmatas izlasīšanas vaj runas noklausīšanās. Sākumā strādnieki vēl iet pat kopā ar dažādām kungu sabiedrības šķirām, palīdz nogāzt vecos valdniekus un to vietā valdības krēslā ieceļ jaunus valdītājus. Tā tas ir bijis visās politiskās revolūcijās, kur strādnieki savām asinīm ir izkarojuši varu jauniem kungiem. Protams, ka strādniekiem viņu kļūdas uzrāda teorētiķi, nevis ideologi un vadoņi, bet viņu pašu cīņas piedzīvojumi. Patiesā dzīvē pierādas, ka dažādās kungu šķiras nāk pie strādniekiem, uzmetas par viņu draugiem un ved viņus cīņā tikai priekš tam, lai ar viņu palīdzību iegūtu sev varu. Bet tiklīdz šīs jaunās kungu šķiras pār strādnieku līķiem ir uzkāpušas pie varas, tās apspiež un izsūc strādniekus tāpat un vēl vairāk, nekā vecie valdītāji. Sākumā strādnieki domā, nederīga ir tikai tā valsts forma, kura viņus tagad spiež, bet ka cita valsts kārtība, pie., demokrātiskā republika, var dot strādniekiem brīvību. Bet cīņā izrādās, ka visas strādnieku cerības uz kungu sabiedrību ir veltas. 1848. gada februārī franču strādnieku šķira sagāza veco monarhiju un izkaroja demokrātisku republiku, ticēdama saviem radikāliem un sociālistiskiem vadoņiem, kuri stāstīja, ka republika sniegšot strādniekiem atsvabināšanau. Republika tika izkarota, „brīvība, vienlīdzība, brālība” tika pasludināta, strādnieku radikālie un sociālistiskie vadoņi paši nāca pie varas. Bet kad strādnieki no izkarotās republikas pieprasīja sava stāvokļa uzlabošanu, pieprasīja darbu un maizi, tad republika šo viņu prasījumu atraidīja un tā notiesāja tūkstošiem strādnieku uz badu. Strādniekiem atlika tikai divas izejas: nomirt badā vaj sacelties pret svēto demokrātiju, kura tos bij notiesājuse uz bada nāvi. 22. jūnijā strādnieki atbildēja ar lielisku dumpi, kurš bija pirmā lielā cīņa starp strādnieku šķiru un kungu sabiedrību jaunākā vēstures laikmetā. Šinī cīņā tad krita nost tas plīvuris, kas līdz tam bij slēpis svēto demokrātisko republiku. Pēc 4 dienu cīņas strādnieku dumpis tika nospiests. Te nu parādījās tā „brīvība, vienlīdzība, brālība”, ko slēpa sevī demokrātiskā republika. Šīs brīvības, vienlīdzības, brālības aizstāvētāja, demokrātiskā ģenerāļa Kaveņjaka lodes nu švingstēja savu marseļjēzu, saplosīdamas gabalu gabalos strādnieku ķermeņus. Jūnija dumpja nospiešana strādniekiem rādīja, ka viņi ir gan republikā brīvi, bet tikai ar noteikumu, ka viņi nedrīkst patstāvīgi kustēties. Viņi ir tikpat brīvi, kā zirgs, kas iejūgts ratos un ko kučiers tura stingros grožos. Dumpja apspiešana strādniekiem rādīja, ka cerība uz jel mazāko sava stāvokļa uzlabošanu buržuāziskā sabiedrībā ir utopija [veltīgs sapnis]. Protams, „cerēt jau var, tas kaitē maz…”. Bet tiklīdz strādnieki iet cīņā, lai piepildītu savas cerības, lai sasniegtu sava stāvokļa uzlabošanu, tad šīs cerības tūliņ pārvēršas par noziegumu, kuru kungu sabiedrība soda ar visnežēlīgāko bardzību.

Strādnieki nāk pie pilnīgas savas šķiras apziņas tikai pēc ilgākas revolucionāras darbības, pēc ilgākiem cīņas piedzīvojumiem, pēc vairākkārtīgiem spēcīgiem sociāliem satricinājumiem. Gandrīz var sacīt, ka vienīgi asiņu straumes spēj novilkt starp strādniekiem un citām šķirām to nepārkāpjamo plaismu, pie kuras var runāt par attīstītu šķiras apziņu. Tikai kad strādnieku šķira ir pilnīgi izdzīta no tagadējās sabiedrības rindām, tikai tad strādniekiem rodas arī tā apziņa, ka visa tagadējā sabiedriskā kārtība ir galīgi jāiznīcina, ka jāiet pāri visiem viņas likumiem, tiesībām, svētumiem, ka jāizcīna pilnīgi jauna sabiedrība.

Un šī pārliecība, kas ar asinīm ir ierakstīta strādnieku apziņā, tad vairs nav izdzēšama ne ar kādiem upuriem un spaidiem, un jo vairāk upuru un vairāk spaidu, totiesu asāks šķiras naids, totiesu karstāka šķiras cīņa.

Nepieciešams palīgs pie strādnieku šķiras apziņas noskaidrošanas un pie viņu nošķiršanās no visas kungu sabiedrības, ir revolucionārās atmiņas. Latviešu strādniekiem līdz šim nebija šādu revolucionāru atmiņu, izņemot 1899. gada Rīgas strādnieku dumpi, kuru sociālistiskie politiķi un aģitatori ir centušies nostādīt kā pilnīgi neievērojamu. Turpretim tagad mūsu strādniekiem ir bagātīgi revolucionāri piedzīvojumi un atmiņas. Un šie piedzīvojumi būs daudziem strādniekiem atvēruši acis par līdzšinējām kļūdām, būs mācījuši neuzticīgāk raudzīties nevien uz saviem atklātiem ienaidniekiem, bet arī uz tiem, kuri saucas par strādnieku draugiem. Piedzīvojumi būs mācījuši, ka ne visi, kas sauc: „visu zemju proletārieši, savienojaties!” – ir strādnieku cīņas piekritēji, ka ne visi, kuri cīnas pret vecajiem kungiem, grib strādnieku atsvabināšanu. – Tanī brīdī 1905. gada rudenī, kur patvaldība likās būt uzvarēta un vara pārgāja sociālistisko partiju rokās, šīs partijas necentās vis pēc kungu varas galīgas satriekšanas un strādnieku atsvabināšanas, nedz arī pēc strādnieku apstākļu uzlabošanas, kā darba laika saīsināšanas, algas paaugstināšanas u.t.t. [tādus prasījumus sociālistiskās partijas centās taisni apklusināt, sacīdamas, ka tam visam esot laika diezgan, to visu no sevis došot satversmes sapulce. Kur strādnieki izkaroja kādus ekonomiskus ieguvumus, tur tas notika bez sociālistisko partiju palīdzības, bieži pavisam pretī sociālistisko partiju gribai, vienīgi ar strādnieku pašu spēkiem]. Sociālistisko partiju darbinieki tikai centās sagrābt varu savās rokās. Viņi centās pēc satversmes sapulces, viņi jau rīkojās ap pilsētu pārvaldību amatiem, piem., Rīgas pilsētas galvas un domnieku amati jau bij izdalīti starp latviešu sociāldemokrātu galvenākajiem darbiniekiem. Latvijas sociāldemokrātijai jau bij pašai sava policija, un daži strādnieki, kuri uzstājās pret vadoņiem, tika nobendēti. Uz laukiem sociālistiskiem darbinieki tūliņ sāka rīkoties gar pagastu amatu ieņemšanu, cēla pazīstamās rīcības komitejas, taisīja savu zinātnisko revolūciju, par kuru tagad latviešu zemniekiem visvairāk nākas ciest. Turpretim zemnieku savaņģotos muižniekus, kuriem vajadzēja atriebties par līdzšinējiem spaidiem, kurus visus vajadzēja apsist, lai tie turpmāk vairs nevarētu šukt zemnieku asinis, – tos sociāldemokrātu partijas vadoņi, ar Jansonu un Buševicu priekšgalā, atlaida. Un tagad šie muižnieki izlej zemnieku un strādnieku asinis, turpretim īstais vainīgais pie visām šīm asinīm, Jansons, var pa ārzemēm papriecāties ar to naudu, kuru tas no muižniekiem saņēma kā algu par viņu atsvabināšanu. (Gluži maza šī Jūdasa alga vis nevar būt. Dažas dienas pirms muižnieku atsvabināšanas, pats Jansons prata „Dienas Lapā” ļoti aizgrābjoši stāstīt, cik šausmīgi šie muižnieki spīdzinājuši zemniekus. Lai cilvēks, kas tā sašutis par muižnieku zvērišķībām, atzītu par iespējamu atlaist šos muižniekus bez atriebšanas, kad tiem varēja atriebt, – tur vajadzīga vaj nu kristīgi-bābiska jūtelība, kādas Jansonam droši vien nav, vaj arī krietni vilinošs daudzums Jūdasa grašu.) Varēja toreiz apsist visus muižniekus un mācītājus, Baltija tad bez šaubām nebūtu pieredzējuse tikdaudz zemnieku asiņu, kā tagad. Jo galvenākie asinslējēji ir taisni muižnieki, kuri nu atriebjas par toreiz pārdzīvotām bailēm. Jā, bet sociāldemokrāti jau žēloja augsti-dzimušo muižnieku asins pilienu, un par to tagad tiek izlietas straumēm zemnieku asinis. – Tā arī pie mums oktobra dienas rādīja, ka sociālistisko partiju pirmās rūpes uzvaras gadījumā ir nevis verdzības kārtības iznīcināšana, nevis strādnieku atsvabināšana, bet tikai varas sagrābšana sociāldemokrātu rokās, jaunas kundzības, jaunas verdzības, jaunu policijas iestāžu nodibināšana.

Pagājušo gadu piedzīvojumi jau daudziem strādniekiem ir atvēruši acis. Nopietnākie strādnieki sāk atzīt, ka līdzšim ietais ceļš ir nepareizs, ka strādnieki ir tikuši piekrāpti no saviem vadoņiem, ka vadoņu mācības nesaskan ar viņu darbiem un strādnieku vajadzībām. Tāpēc aizvien vairāk strādnieku atšķeļas nost no sociālistiskām partijām un dibina savas, vienīgi no strādniekiem sastāvošas, saimnieciskas organizācijas. Vadoņi nomana, ka tuvojas gals viņu valdībai un tāpēc jau vaimanā. Piem., „Cīņas” 92. numurā, rakstā „Par nākotnes valsti”, ir sekoši ļoti zīmīgi vārdi: „Latvijas proletariāts zin, ka tam nav jāklausas ne pa labi ne pa kreisi, bet ka tas atbildi uz visiem jautājumiem atrod sociāldemokrātu partijas programā.”

Kā zināms, arī mācītāji sludina, lai viņu mīļā draudze nemeklējot dažādas pasaulīgas gudrības, lai neklausoties uz dažādiem viltus praviešiem, bet lai uzticoties tikai bībelei un dziesmu grāmatai, tur atradīšot atbildes uz visiem jautājumiem. Gluži tāpat arī Veinbergs mācīja, lai latviešu tauta nemeklējot sev gudrības nekur citur, lai neklausoties ne pa labi, ne pa kreisi, bet lai lasot tikai „Rīgas Avīzi”, tur esot atbildes uz visiem jautājumiem; lai uzticoties tikai viņam, viņš esot tas īstais vadonis, kas latviešu tautu vedot pa pareizu ceļu. – Šai mācītāju un Veinberģa priekšzīmei, vārdu pa vārdam, soli pa solim, seko arī sociāldemokrāti. Arī tie uzstāda savu sociāldemokrātisko reliģiju kā pilnīgāko patiesību un māca, lai strādnieki neklausotie sne pa labi, ne pa kreisi, bet lai visas gudrības meklējot sociāldemokrātu partijas programā, un lai uzticoties tikai viņiem [soc.-d.], gan jau tie vedīšot strādniekus pa pareizu ceļu.

Bet latviešu strādnieki neklausījās ne uz mācītājiem, ne uz Veinberģi, un meklēja atbildes uz saviem jautājumiem ārpus baznīcas un ārpus „Rīgas Avīzes”. Tāpat ir jācer, ka viņi neļaus nomākt savu garu arī no sociālistiskiem priesteriem, kuri viņus grib ieslēgt savā baznīcā. Ka soc.-d. vadoņi vaimanā par disciplīnas trūkumu strādniekos, un raksta, lai strādnieki neklausoties ne pa labi, ne pa kreisi, ka viņiem jau nākas cīnīties pret „nelikumīgām konferencēm”, kā „Cīņas” 95. num., – tas vien jau rāda, ka viņu valdības pamati sāk šķobīties. Un tas ir arī gluži dabīgi. Kad pate dzīve aizvien vairāk pierāda vadoņu melus un viņu mācību nederīgumu priekš strādniekiem, tad katrs nopietnāks strādnieks ir taisni spiests izturēties kritiskāk.

Katrs strādnieks lai raugas neuzticīgi uz visām pusēm; lai iepazīstas ar sociāldemokrātiju, lai iepazīstas arī ar asākiem virzieniem, ar anarhismu, sindikālismu, machajevcismu, – bet ticēt lai netic nevienam pašam. Un par visām lietām, lai neklausas tikvien kā uz vadoņu teorijām, frāzēm un programām, kuras jau skan nenoliedzami jauki. Bet lai raugas vispirmā kārtā uz praktisko darbību, lai raugas uz to, kam nāk par labu dažādo teoriju un programu izpildīšana. Lai strādnieks nav ne sociāldemokrāts, ne sociālists-revolucionārs, ne anarhists, ne sindikālists, ne machajevecs, – bet lai viņš paliek strādnieks, kurš prot aizstāvēt savas intereses pret tiem, kas dzīvo no strādnieku izsūkšanas un apspiešanas.

Domas par strādnieku revolūciju.

I

Sociālistiskās partijas cīnas nevis dēļ strādnieku atsvabināšanas, bet dēļ labklājības nodibināšanas dažām kungu-baltroču grupām, izlietojot strādnieku šķiru priekš tam kā līdzekli.

Vadoņi mēdz strādniekiem iestāstīt un daudzi strādnieki arī tic, ka sociālistiskās partijas esot izcēlušās no pašu strādnieku vidus un uz strādnieku pašu ierosinājumu. Patiesībā visas sociālistiskās partijas ir cēlušās no inteliģentu vidus, uz inteliģentu ierosinājumu, pēc viņu plāniem, un strādnieki ir tikai ievilkti šinīs partijās, viņiem ir ieaudzinātas šo partiju dogmas un ticības locekļi. Viens no latv. s.-d. vadoņiem 1905. g. rudenī rakstīja žurnālā „Die Neue Zeit” gluži vaļsirdīgi: „Lielrūpniecības uzplaukšana Baltijā iekrīt 90. gados. Ap to pašu laiku arī sociāldemokrātiskās idejas sāk ieviesties starp latviešiem. Viena daļa inteliģentu ar lielu prieku uzņēma Marksa un Engelsa idejas. Ekonomiskie apstākļi Baltijā tādā mērā līdzinājās Vakar-Eiropas apstākļiem, ka vācu s.-d. mācības te varēja pieņemt bez kādiem „pārlabojumiem” un laist masās. Vācu aģitācijas brošūras tika pārtulkotas un izplatītas strādnieku pulciņos, kuri pa to laiku jau bij nodibinājušies. Par politisko cīņu gan toreiz tika mazāk domāts…”

Tā tad arī pie latviešiem s.-d. teorijas no inteliģentiem ir ienestas strādniekos, kuri jau bij sākuši biedroties priekš ekonomiskās cīņas. Strādnieku pulciņos sāka iespiesties skolnieki, studenti, rakstnieki u.t.t. Protams, par politisko cīņu gan pirmā laikā nedrīkstēja daudz runāt, vajadzēja izlikties par strādnieku saimnieciskās cīņas piekritējiem. – Lai raugamies kuras sociālistu partijas vēsturē gribam, visur redzam vienu un to pašu, kā ir radušās šīs partijas. Sākumā inteliģenti sastāda kādu grupu, kura uzsāk aģitāciju starp strādniekiem. Tā ka strādnieki redz, ka savu interešu aizstāvēšanai viņiem tiešām ir vajadzīgs biedroties, un tā ka inteliģenti ļoti veikli prot iestāstīt, ka taisni viņu organizācijā varēšot vislabāk aizstāvēt savas intereses, – tad strādnieki arī sāk pulcēties ap šo inteliģentu grupu. Ja strādnieki paši jau iepriekš ir nodibinājuši savas ekonomiskās sabiedrības, piem., streiku kases, tad inteliģentu grupa vispirms cenšas šīs strādnieku sabiedrības ievilkt sevī, vaj, ja tas neizdodas, tad mazākais dabūt tā saukto „idejisko vadību” pār viņām. Protams, sākumā inteliģenti izkliekas par strādnieku ekonomiskās cīņas piekritējiem. Bet kad strādnieku uzticība jau iegūta, tad var sākt viņus novilkt nost no ekonomiskās cīņas un ievilkt politiskā cīņā. Organizāciju nodibinātāji, inteliģenti, jopropjām paliek organizāciju vadoņi. Strādnieki, kuri tiem uzticas, negrib būt nepateicīgi un tāpēc patura tos par saviem priekšstāvjiem. Viņu nu izstrādā programas un vada organizāciju. Ja kāds strādnieks uzstājas pret vadoņu rīcību, tas drīz vien tiek izsviests no partijas, pat izsludināts par spiegu. Bet īstajiem spiegiem ir totiesu vieglāk iespiesties organizācijā un ietikt pat augšgalā, jo tie jau neko nerunā pretī vadoņiem. – Tomēr neuzticības pret vadoņiem sāk izplatīties plašākās organizēto strādnieku aprindās. As ilgu cīņu [latv. s.-d. partijā tikai no 1904.g.] strādniekiem izdodas piespiest vadoņus, lai tie ieņemtu savās komitejās vaj centros arī dažus strādniekus, uz kuriem citiem strādniekiem bij uzticība, ka tie aizstāvēs strādnieku intereses. Bet arī šos, kuri komitejās iegāja kā strādnieki, vadoņi drīz vien atvilka nost no strādniekiem, padarīdami tos par profesionāļiem, t.i. sevišķiem arodniekiem, kuri nodarbojas tikai ar „organizācijas vajadzību apkalpošanu”, kā mēdz sacīt.

Organizācija, kurā ieviesušies sevišķi profesionāļi, nav un nemaz nevar būt strādnieku-ražotāju organizācija. Viņai nav dabīgas vienības ar darbnīcu, ar strādnieku ekonomiskām interesēm. Darbnīca ir pilnīgi ražošanas aplokā; te ir pats cilvēku kopdzīves ekonomiskais pamats. Te cilvēki ir ražotāji, kas pārtiek no sava darba augļiem, bet nevis no citu cilvēku sviedriem. Te ir īstā vieta strādnieku šķiras cīņai pret liekēžu sabiedrību. Turpretim sociālistisko partiju profesionāļi nav vis ražotāji, bet ir dažādi skolnieki, studenti, rakstinieki u.t.t., cilvēki, kuriem nav nekādas interešu kopības ar strādniekiem. Bet lieta netop labāka arī tad, ja šie profesionāļi senāk paši ir bijuši strādnieki un tikai vēlāk sākuši nodarboties tikai ar „organizācijas vajadzību apkalpošanu”. No tā brīža, kur viņi top par profesionāļiem, strādnieki viņi vairs nav, tāpēc ka tie nenodarbojas ar fizisku darbu (vienīgi tos, kuri nodarbojas ar fizisku darbu, mēs sauksim par strādniekiem). Arī par inteliģentiem tos grūti saukt, tāpēc ka tie neražo neko garīgu. Tie ir cilvēki, kuri nekā neražo, bet tikai izmaina un patērē to, ko citi ražojuši. Tie ir vidutāji, pircēji un pārdevēji. No šādiem pircējiem un pārdevējiem sastāv parlamenti, no viņiem sastāv visu politisko partiju, arī sociālistiskās partijas „ģenerālštābs", t.i. vadība.

Gluži dabīgi, ka sociālistisko partiju profesionāļiem strādnieku šķira ir tikai vienkāršs rīks, ar kuru var iegūt dažādus labumus priekš sevis. Un tad nu jārīkojas pēc katrreizējiem apstākļiem. Ja apstākļi prasa, tad strādnieki jāved uz ielas un domes boikotu; nāk cits brīdis, tad viņi jāved kopā ar kadetiem uz piedalīšanos domes vēlēšanās. Bet kādas arī nebūtu acumirkļa vajadzības, strādnieki vienmēr ir un paliek tikai lielgabalu materiāls, tikai mehānisks rīks šo pircēju un pārdevēju rokās. Viņi noteic strādnieku kustības programu un taktiku; viņi rīko kongresus un konferences; strādniekiem tikai atliek samaksāt viņu „ceļa izdevumus" un izpildīt viņu rezolūcijas.

Viņi gan mēdz aizrādīt, ka šīs rezolūcijas jau taisot „paši strādnieki caur saviem ievēlētiem priekšstāvjiem." Bet tā ir un paliek tikai acu aizmānīšana. Kas ievēl sev priekšstāvi no citas šķiras ar citādām interesēm un tam atļauj izspriest priekš sevis, kas derīgs un kas nederīgs, – tas ar to pašu kļūst rīks šī priekšstāvja rokās un atteicas no savām interesēm. Var jau būt, ka dažs priekšstāvis sākumā patiesi gribētu aizstāvēt savu vēlētāju intereses; bet tanī tirgus un parlamenta gaisā, kurā tam jādzīvo, viņam neizbēgami jāizvirst un jāpārvēršas par valdnieciņu. Vajaga iedomāties to stāvokli, kādā atrodas partijas vadonis un profesionālis; vajaga iedomāties, ka viņa izdevums ir: citus bīdīt cīņā, citur sūtīt nāvē, ar citu asinīm lepoties un pirkt sev uzvaru, bet pašam pastāvīgi palikt mājās, aiz citu mugurām; vajaga iedomāties šo vadoņa un profesionāļa uzdevumu, kurš ir tāds pats, kā katram valdniekam, – tad būs saprotami, ka vadonim un profesionālim neizbēgami ir jāizvirst, kaut viņš būtu bijis pat enģelis. Katrs vadonis un profesionālis pārvēršas par kakla kungu tiem, kurus viņš vada un kuru intereses viņš teicas „apkalpojot".

Sākumā sociālistisko partiju profesionāļi gan prot skandināt ļoti revolucionāras frāzes, bet vēlāk aizmirstas arī tās. Pēc „revolucionārās" jaunības šiem vadoņiem un profesionāļiem nāk prātīgs un apdomīgs vecums: viņi beidz savu „varonības" un „pašuzupurēšanās" gaitu ar to, ka gluži omulīgi iedzīvojas tagadējā valstī un valdošā sabiedrībā. Tā iznāk, ka sociālistiskā partija ir vieta, kur dažādi inteliģenti var taisīt smalku karjeru. Par to varētu pievest daudz piemēru, ja gribētu apstāties sevišķi pie ārzemju sociālistu partijām. Bet arī latviešu sociāldemokrātijā gandrīz visi galvenākie darbinieki pēc dažiem gadiem ir silti iedzīvojušies buržuju sabiedrībā. Viņi top vaj nu ārsti ar labu praktiku, ievērojami ārsti, pie kuriem katrs nieka strādnieks vis nevar piekļūt, vaj arī cienīgi advokāti u.t.t. No latv. s.-d. pirmā laika darbiniekiem daudzi jau paspējuši uzcelt namus u.t.t. Nesen vēl viens latv. s.-d. Z.K. loceklis apprecēja vienu lepnu namu Elizabetes ielā ar kādu vecu atraitni piedevām. Pēc tam šis varonīgais s.-d. līderis vēl ietika par bankas direktoru. – Pēdējā laikā, redzēdami, ka ar strādnieku organizēšanu viņu šepte vars lākā neplaukst, latv. s.-d. vadoņi nolēmuši pāriet vairāk uz tā saukto „kultūras darbību". Tur būs īstais lauks kompromisiem ar buržujiem.

Tālāk, būs vispārīgi zināms, ka s.-d. vadoņi ļoti bieži noslēdz laulības ar buržuju, dažādu namu īpašnieku, tirgoņu un citu bagātnieku meitām. Ko tas nozīmē? Lai nesaka, ka tā ir tikai pašu šo kungu „sirdslieta", gar kuru citam nevienam nav daļas. Mums jāparaugas, kāda ir šī fakta sabiedriskā nozīme. Šīs laulības tikai liecina par aizvien pilnīgāku savstarpīgu saprašanos starp valdošo sabiedrību un s.-d. vadoņiem: vadoņi iedzīvojas valdošā sabiedrībā un visiem spēkiem aizsargā šo sabiedrību pret strādnieku cīņas briesmām; bet kā atmaksu par to, valdošā sabiedrība viņiem atver visus savus materielās varas avotus.

Strādniekiem vajadzīgs iznīcināt visus dažādos vidutājus, pircējus un pārdevējus, padarīt visus cilvēkus par ražotājiem, kuri būtu ekonomiski vienlīdzīgi. Bet sociālistisko partiju profesionāļu, tāpat kā visu kungu un priviliģēto intereses ir pretējas šādiem strādnieku centieniem. Tāpēc viņi pretojas katram asākam cīņas solim, ko strādnieki grib spert pret valsti un izsūcējiem. Viņi saprot, ka valsts, parlamenta un katras vidutājības iznīcināšana nozīmē arī to cilvēku (politiķu un citu vidutāju) iznīcināšanu, kuri pārtikuši no valsts, parlamenta, vidutājības. Lūk, kāpēc visu politiķu un profesionāļu pūles iziet uz to: neļaut strādniekiem uzsākt patiesi revolucionāru ekonomisku cīņu, kura grieztos pret pašiem civilizētās sabiedrības un parazītisma pamatiem. Sociālistiskie vadoņi un profesionāļi cenšas noturēt strādniekus uz politiskās cīņas, uz legālās jeb likumīgās opozīcijas, parlamentā. Bet likumīga opozīcija ir nulle, pavisam neesoša opozīcija: likumīga opozīcija nozīmē klusu piekrišanu, jau iepriekš noteiktu pievienošanos. Parlamentā starp valdību un dažādām politiskām partijām notiek tas pats, kas tirgū: tirgū gan kaulējas par cenu, pircējs un pārdevējs stāv mierīgā, likumīgā opozīcijā, bet galu galā tomēr vienojas. – Īsta opozīcija, kura patiesi pelna šo vārdu, var būt tikai nelikumīga un pretlikumīga, var notikt tikai ārpus parlamenta un citām kungu sabiedrības iestādēm. Bet sociālistiskie profesionāļi un vadoņi visiem spēkiem cenšas nepielaist šādu opozīciju.

II

No tam vispārīgos vilcienos jau redzams, kādai, liekas, vajadzētu būt organizācijai, lai tā patiesi būtu strādnieku šķiras cīņas sabiedrība. Pats pirmais noteikums: lai šinī sabiedrībā nebūtu neviena tāda cilvēka, kas pats nav strādnieks. Līdz ar to ir vajadzīgs, lai strādnieku sabiedrībā atspoguļotos taisni strādnieku šķiras īpatnējais stāvoklis un intereses. Bet strādnieku stāvoklis un intereses visgaišāk izteicas ražošanas aplokā, darbnīcā. Te, darbnīcā, strādnieks stāv pretī uzņēmējam kapitālistam un visai kungu sabiedrībai, kura dzīvo no strādnieku darba. Te interešu pretišķība ir galīga un nerimstoša: uzņēmējs un visa kungu sabiedrība var baudīt totiesu lielāku labklājību, jo vairāk strādnieks tiek izsūkts; bet strādnieks dabū no saviem darba augļiem totiesu vairāk, jo vairāk viņš pazemina to virsvērtību, kuru uzņēmējs viņam nolaupa. Kas vienam nāk par labu, tas otram – par ļaunu. Un visa svētā kultūra un civilizācija nav pratuse izgudrot neviena tāda līdzekļa, ar kuru varētu samierināt šīs pretējās intereses, tā ka lai no viena un tā paša celtos labums kā uzņēmējam, tā strādniekam. Tā tad vienīgi darbnīcā, vienīgi ražošanas aplokā šķiru interešu pretišķība var parādīties visasāk, vispilnīgāk. – Lai atspoguļotu strādnieku īpatnējo stāvokli un intereses, tad štrādnieku šķiras cīņas sabiedrībai jāatmet visi dažādie politiskie, tautiskie, reliģiskie aizspriedumi, ko kungu sabiedrība ieaudzinājuse strādniekiem, jānostājas stingri uz saimniecisko interešu pamata un jāpiekopj saimnieciska cīņa dēļ strādnieku tiešajām vajadzībām. Bet strādnieku saimnieciskās intereses ir pretējas visai civilizētai sabiedrībai, tāpēc ka visa šī sabiedrība dibinas uz strādnieku izsūkšanas. Tāpēc strādnieku organizācijai jānostājas naidīgi pretī visai civilizētai sabiedrībai, un ar katru savu soli, ar katru cīņas paņēmienu jācenšas tikai kaitēt civilizētai sabiedrībai, jācenšas postīt viņas varu. Nav nevienas tādas lietas, kur strādnieku organizācija varētu iet uz vienu roku ar civilizēto sabiedrību. Nav tādu brīžu, nedz tādu politisku, nacionālu (tautisku) vaj reliģisku jautājumu, kuros strādnieku intereses saskanētu arcitu šķiru interesēm. Katrā laikā un it visās lietās strādnieku intereses ir pilnīgi pretējas visai kungu sabiedrībai. Uzķert šo aso, nerimstošo pretišķību, viņu padarīt aizvien asāku, radīt sadursmes, pasteidzināt cīņu, ar visiem līdzekļiem censties postīt pastāvošo civilizēto sabiedrību, apdraudēt viņas īpašumu, tricināt viņas likumus un tiesības, spļaut uz viņas morāli un tikumību, zinātni un mākslu, – lūk strādnieku sabiedrības uzdevumi.

Bet postot tagadējo civilizēto sabiedrību, strādnieku organizācijai ir arī otrs uzdevums: gatavot strādniekus priekš jaunās brīvās ražotāju sabiedrības nodibināšanas. – Spēcīgu cīņu brīžos bieži redzam, ka strādnieku fiziskais spēks būtu pietiekoši liels, lai varētu izpostīt civilizēto sabiedrību, bet kā vēl trūkst, tā ir, pirmkārt, apziņa, ka šī sabiedrība tiešām ir jāiznīcina, pilnīgi un pašos viņas pamatos, un otrkārt, spēja organizēt jaunu sabiedrību, bez kungiem un liekēžiem. Tas parādījās sevišķi gaiši 1871. gada Parīzes komūnas laikā. – Viltīgie vadoņi strādniekiem iestāsta, ka vajagot tikai sasniegt, lai tiktu pasludināta jauna kārtība, vajagot tikai sasniegt vecās valdības kārtības atcelšanu, bet pašus valdītājus, izsūcējus un liekēžus varot atstāt arī dzīvus, un tos vajagot atstāt dzīvus, jo vajagot taču būt augstsirdīgiem pret saviem uzvarētiem ienaidniekiem. Bet ja strādnieki atstās dzīvus dažādos valdītājus, izsūcējus un liekēžus, tad valdība un izsūkšana nebūt netiks iznīcināta. Jo valdība un izsūkšana nav kaut kas atšķirīgs, ārpus cilvēkiem stāvošs; viņa pastāv tanīs cilvēkos, kuri valda un izsūc. Valdību un izsūkšanu iznīcināt iespējams tikai tā, ka tiek iznīcināti tie cilvēki, kuri valda un izsūc, un ka tiek padarīta neiespējama jaunu valdītāju un izsūcēju rašanās. Tāpēc ciens no strādnieku organizācijas galvenākajiem uzdevumiem ir tas: attīstīt strādniekos tādus uzskatus un instinktus, ka izšķirošās cīņas gadījumā viņi tiešām neatstātu dzīvus savus valdītājus un izsūcējus, bet bez žēlastības tos iznīcinātu. Šinī ziņā strādnieku organizācijai jāiet pretī visai tagadējai morālei, mākslai, tiesībām u.t.t., kas radītas no dažādiem mācītiem izsūcēju sulaiņiem. Kaut gan paši izsūcēji savās fabrikās katru dienu nokauj simtiem strādnieku, tomēr viņu morāle liekulīgā balsī saka: tev nebūs nokaut. Kungu sabiedrība pate nokauj, bet strādniekiem viņa māca: tev nebūs nokaut. – Te vajaga noraut šo liekulības plīvuri un rādīt, lai strādnieki seko savu ienaidnieku priekšzīmei, jo pēdējie rīkojas daudz gudrāk par strādniekiem. – Tev būs nokaut savu ienaidnieku! – tāda lai ir strādnieku dumpinieku morāle. Tev būs nokaut visus valdītājus un izsūcējus, tikai tad tu atsvabināsies no verdzības un izsūkšanas.

Kungu sabiedrība pate izlieto visas strādnieku vājības, kā vienprātības trūkumu, nezināšanu, alkoholismu u.c., lai strādniekus vieglāk nospiestu verdzībā. Bet kungu sabiedrības morāle sludina: nevajagot izlietot sava ienaidnieka vājības, nevajagot viņam uzbrukt tad, kad viņš pakritis, kad viņš sasists, kad viņš jau uzvarēts, bet vajagot viņam palīdzēt piecelties, atsvabināt to, piedot viņam. Mīlējat savus ienaidniekus, darat labu tiem, kas jūs vajā! – Šai kristīgai morālei seko arī sociālisti, piem., Latvijas sociāldemokrātija, kad tā 1905. gada rudenī atsvabināja savaņģotos muižniekus un mācīja, lai strādnieki un zemnieki izturoties augstsirdīgi pret saviem ienaidniekiem. Še atkal vajaga noraut morālei liekulības plīvuri un rādīt strādniekiem, ka ja viņi sāks mīlēt savus ienaidniekus, tad ar to pašu viņi sāks raudzīties uz šiem ienaidniekiem kā uz saviem draugiem. Bet uzskatīdami ienaidniekus par draugiem, strādnieki atteicas no savām interesēm un atdodas ienaidnieku rokās. – Tāpēc pavisam otrādi: triecat zemē savus ienaidniekus, dodat pa kaklu tiem, kas jūs vajā! Kad tavs ienaidnieks, valdītājs, izsūcējs ir pakritis vaj saistīts, tad muļķis tu būsi, ja palīdzēsi tam piecelties vaj atsvabināties. Bet izlieto gadījumu un pasper viņu tā, ka viņš nekad vairs nepieceltos. Uzbrūci ienaidniekam tad, kad viņš visnespēcīgāks, kad viņš saistīts, kad viņš jau nespēcīgs nāk mieru līgt, un nosit viņu galīgi. Labāk ir ienaidnieku pavisam iznīcināt, nekā noslēgt ar to mieru. Jo kaut arī mieru noslēdzis, ienaidnieks tomēr var atkal no jauna uzbrukt, kā piem., Baltijas muižnieki, kuri noslēdza mieru ar sociāldemokrātu vadoņiem, bet pēc tam netaupīja arī pašus vadoņus. Bet ja ienaidnieks būs pavisam iznīcināts, tad nebūs vairs jābaidas no viņa.

Kas par to, ka te plūdīs kungu un bagātnieku asinis! Vaj tad kungi kādreiz ir žēlojuši strādnieku asinis? Riebjums pret asinīm ir tāds pats no kungiem viltīgi ieaudzināts aizspriedums, kā piem., cienība pret dievu, likumiem, privātīpašumu. Kungi zināja, ka vergu asinis jau viņi tā vai tā varēs izliet pēc patikas; kungiem nebūt nav riebjuma pret vergu asinīm; bet kungi gribēja, lai vergiem būtu riebjums pret asiņu izliešanu, lai vergi nekad neizlietu kungu asinis. Lūk, tāpēc kungi gana r reliģiju, gan ar tikumību un mākslu centās ieaudzināt vergiem riebjumu pret asinīm, lai vergi nesaceltos pret kungiem un neizlietu viņu asinis. Tāpēc strādniekiem šis muļķīgais aizspriedums jāapkaro. Lai plūst kungu asinis! – Bet kuri tomēr nevar pārvarēt savu pa ilgām verdzības paaudzēm ieaudzināto riebjumu pret asinīm, tie mazākais lai atminas tās vergu un strādnieku asinis, kas visā civilizācijas vēsturē, visā svētās kultūras un sociālās attīstības gaitā ir nerimstoši plūdušas. Tie lai atminas tos neskaitāmos vergu un strādnieku tūkstošus, kurus kungi ir nonāvējuši savās fabrikās un raktuvēs, vaj apšāvuši uz ielām, kad tie sacēlās pret apspiedējiem. Ja kādā dienā tiktu apsisti visi vadītāji un izsūcēji, tad asinis, kas te plūstu, būtu tikai kā piliens pret jūru, salīdzinot ar tām vergu un strādnieku asinīm, ko pagātnē kungi izlējuši. Šīs strādnieku asinis prasa pēc atriebšanas. Un viņas var atriebt tikai ar kungu asinīm.

Ja šādi spēka uzskati, šāda varmācības morāle un izpostīšanas instinkti, kurus diktē pats strādnieku stāvoklis tagadējā sabiedrībā, attīstīsies strādnieku šķirā, tad varam būt droši, ka izšķirošās cīņas brīdī strādnieki neatstās vairs dzīvus savus kungus. Tad tiks galīgi iznīcināta kungu sabiedrība, ar visiem kungiem un izsūcējiem, un viņas varas iestādēm, tiesībām, morāli u.t.t., un tā satavots pamats, kur nodibināties brīvai strādnieku-ražotāju sabiedrībai.

Bet pagātnes dumpji un revolūcijas rāda, ka apspiestie un izsūktie jau vairākkārt ir atvabinājušies no vecajiem kungiem, bet viņi nav spējuši izsargāties, lai nekristu atkal jaunu kungu varā. Cik daudzas reizes jau strādnieku priekšpilsētas nav sacējušās un ar lielisku sajūsmību gājušas cīņā, kurā, likās, tām nebija nekā ko zaudēt, kā vien savas važas, bet kurā tās cerēja iemantot veselu jaunu pasauli. Bet šo cīņu iznākums katru reizi bij viens un tas pats. Dumpinieku pulki iznesa uz saviem pleciem tikai jaunus kungus un jaunus izsūcējus. Zem marseļjezas skaņām, zem dumpinieku gavilēm par iegūto uzvaru pār vecajiem kungiem, zem vispārīgā sajūsmības reiboņa, – jauni kungi un jauni izsūcēji, dziedādami par iekaroto brīvību un liekulīgi apkampdamies ar tautu, – pamazām nemanot cēla savu valdības troni uz masu mugurām. Un kad masas atjēdzās no uzvaras reiboņa, viņas katru reizi varēja pārliecināties, ka civilizētā sabiedrība ir tā pate līdzšinējā verdzības organizācija priekš strādniekiem, ka visos savos stūros un ar visiem saviem orgāniem viņa strādā pie sava sensenā uzdevuma: nolaupīt strādniekam pēc iespējas lielāku daļu no viņa darba augļiem.

Tas bija tāpēc, ka iznīcinājušas gan līdzšinējos kungus, masas netika iznīcinājušas pašu kundzības iespējamību, pamatu. Iznīcinājušas veco kundzību, masas atstāja sabiedrības un ražošanas iekārtošanu dažādu politiķu, „priekšstāvju” rokās, kuri iekārtoja sabiedrību pēc sava prāta un nodibināja savu valdību pār strādniekiem-ražotājiem.

Tāpēc strādnieku organizācijai ir uzdevums: gatavot strādniekus, lai vecās kundzības iznīcināšanas gadījumā strādniekiem nebūtu jāatdod ražošanas un sabiedrības iekārtošana dažādiem politiķiem, bet lai paši strādnieki-ražotāji varētu iekārtot sabiedrisko dzīvi un ražošanu pēc savām vajadzībām. Ir vajadzīgs, ka uzvaras gadījumā būtu pietiekošs daudzums strādnieku sabiedrību, kas organizētas par arodiem, tā ka lai katra aroda sabiedrība savā apgabalā varētu ņemt sava aroda ierīcību un vadīšanu pilnīgi savās rokās un tā atstāt nekādus sabiedriskus un saimnieciskus uzdevumus dažādām kungu sabiedrības grupām, kas stāv ārpus strādnieku šķiras. Tā tiktu iznīcināta valsts, priekšstāvniecība, tā strādnieki savu ražotāju lomu uzspiestu par katra cilvēka dzīves noteikumu, tā ka dzīvot varētu tikai tas, kas ražo materiālas vērtības (izņemot bērnus un nespējniekus). Tāpēc strādniekiem jāorganizējas savās tīrās strādnieku arodu sabiedrībās, kurās tā tiktu kopotas visas zināmā aroda ierīcībai un vadīšanai vajadzīgās tehniskās spējas, tā ka strādnieku uzvaras gadījumā šīs strādnieku sabiedrības varētu saņemt savās rokās visu ražošanu un iznīcināt visas kungu sabiedrības grupas un varas iestādes, kas ārpus strādnieku šķiras.

III

Bet kāda lai būtu strādnieku sabiedrības programma? Kādi lai būtu viņas teorētiskie pamati, uz kuriem viņa noliedz tagadējo sabiedrību un iegūst tiesību censties pēc jaunas sabiedrības? Vaj šis teorētiskais pamats lai būtu „sabiedriskās attīstības dabiski-nepieciešamā gaita”, kā sociālistiem, jeb kaut kas cits?

Jā, sociālistiskie profesionāļi un vadoņi ir tādā mērā ieaudzinājuši strādniekiem ticību uz dažādām teorijām un programmām, ka daudzi strādnieki tagad patiesi nevar iedomāties, kā varētu būt organizācija bez programmām un teorijām. Katrai pēc jaunākās modes iekārtotai soc. partijai taču ir sava programma un teorija, blakus minot, pa lielākai daļai norakstīta no Erfurtes programmas. Kad strādnieki bieži vien arī nesaprot dažādās kungu izgudrotās programmas, viņi tomēr tic, ka programma ir nepieciešama. Kā ticīgs cilvēks nevar iedomāties, kā varētu iztikt bez dieva un bez svētiem rakstiem, tāpat ticīgs strādnieks-sociālists nevar iedomāties, kā organizācija varētu iztikt bez programmas.

Sociālistu programma mēdz izteikt tos „objektīvos”, t.i. visiem atzīstamos pamatus, uz kuriem soc. organizācija dibina savu darbību, tos objektīvos apstākļus, kuri šai organizācijai dod tiesību uz viņas nākotnes cerībām un centieniem. Skaidri redzams, ka šāda programma ir vajadzīga tikai tādai organizācijai, kura grib izlīgt ar kungiem, kura grib pierādīt kungiem savu uzskatu pareizību, kura grip pārliecināt kungus, ka lūk dibinoties uz tādiem un tādiem objektīviem pamatiem, ir tiesība noliegt tagadējo kārtību un censties pēc jaunas kārtības. Teorētiska programma vajadzīga tikai organizācijai, kura grib saprasties ar kungiem. Bet vaj strādniekiem tas ir vajadzīgs? Vaj strādniekiem ir vajadzīgs pierādīt saviem izsūcējiem, ka viņiem ir tiesība censties pēc atsvabināšanas? Vispirms jau, tā ir gluži neiespējama lieta, jo visā vēsturē nav neviena tāda gadījuma, kur vergiem būtu izdevies ar dažādām programmām un teorijām pierādīt saviem kungiem, ka viņiem vajadzīga brīvība. Kur vien strādnieki ir kaut ko izkarojuši, tur viņi to ir panākuši nevis ar kādām programmām un teorētiskiem pierādījumiem, bet tikai ar spēku, ar varmācību, viņi ir piespieduši izpildīt savus prasījumus. Spēks ir izšķīrējs visās sadursmēs; uzvara un taisnība vienmēr ir tam, kam spēks. Strādnieki uzvarēs tikai tad, kad viņiem būs lielāks spēks, nekā kungiem un tad viņi uzvarēs arī bez kādām programmām un bez kādiem teorētiskiem pierādījumiem par savu taisnību. Bet kamēr strādnieku organizētie spēki un vienība būs mazāki par kungu sabiedrības organizētiem spēkiem un vienību, tik ilgi strādnieki arī neuzvarēs, kaut viņi taisītu vaj desmit programmas dienā. Tāpēc strādnieku sabiedrības uzdevums nav, ar dažādām programmām un teorijām mēģināt pierādīt saviem pretiniekiem savu prasījumu pareizību; viņas uzdevums nav kaulēties, lai kungu sabiedrība un viņas zinātnieki atzītu strādnieku prasījumus par dibinātiem; viņas uzdevums nav pierādīt, ka viņas prasījumus pabalstot kādi tur „objektīvi apstākļi”, kāda tur „sabiedriskās attīstības dabiski-nepieciešamā gaita”, kuras neviens nav redzējis, kura ir tāds pats sociālistisko priesteru viltīgs izgudrojums, kā „dieva žēlastība” kristīgā baznīcā. Strādniekam nav nemaz jārūpējas par savu prasījumu zinātnisku un teorētisku pamatošanu, par dažādu izglītotu advokātu dabūšanu, kuri par pienācīgu atlīdzību uzņemtos „aizstāvēt” strādnieku prasījumus civilizētās pasaules tiesas priekšā. Strādnieku sabiedrības uzdevums ir vienkārši tas: audzēt un stiprināt strādnieku spēkus, vingrināt viņu dūri, un kad spēki ir pietiekoši lieli un dūre ir pietiekoši stipra, tad bez kādiem teorētiskiem pierādījumiem vienkārši paņemt to, kas ir vajadzīgs.

Strādnieku cīņa būs vissekmīgākā tad, kad viņi nemaz nenodarbosies ar vārdisku kritiku pret pastāvošām buržuāziskām iestādēm, bet uzbruks šīm iestādēm ar patiesu spēku, ar varmācību.

Strādnieku tiešās vajadzības, viņu ēstgriba un brīvības tieksme, – tā viņu „teorija”. Viņu revolucionārā griba un melnā dūre, – tā viņu „programma”. Šī teorija un programma darīs uz strādnieku ienaidniekiem daudz jūtamāku iespaidu, nekā visas tās apdrukātās papīra lapas, kuras sauc par sociālistiskām teorijām un programmām. Strādnieku cīņas līdzekļi un taktika var būt katrā laikā un katrā vietā dažādi, tāpēc nav vajadzīgs un nav arī nemaz iespējams tos iepriekš uzstādīt. Arī strādnieku sabiedrības uzbūvi nav vajadzīgs sīkāk noteikt. Katram pulciņam jābūt patstāvīgam vispārīgā strādnieku sabiedrībā. Vispirms sastādas pulciņi; tad savienojas, piem., vienas fabrikas pulciņi savā starpā (protams, federatīvi), tāpat arī viena aroda strādnieku pulciņi savā starpā, caur izvēlētiem delegātiem. Pēdējie nedrīkst būt kaut kas lielāks par citiem biedriem, viņiem nedrīkst atļaut nekādu varu un nolemšanu. Delegāts ir tikai priekš vajadzīgo sakaru noturēšanas starp vairākiem pulciņiem. Tā ka pulciņi pilnā sastāvā nevar saiet kopā dažādu jautājumu pārrunāšanai, tad katrs pulciņš sūta no sava vidus tikai delegātu. Šis delegāts nevar nekā nolemt un izvest priekš pulciņa un par pulciņu, viņa uzdevums ir tikai pastāstīt citu pulciņu delegātiem (kuri pastāstīs atkal saviem biedriem) to, ko pats pulciņš, visi pulciņa biedri kopā, būtu stāstījuši, ja viņi būtu sagājuši kopā ar citiem pulciņiem. Visus nolēmumus taisa pulciņa biedri; visa darbība ir kopota pašos pulciņos, par kuriem pāri nestāv nekādas komitejas vaj centri. Visa sabiedrība sastāv no strādnieku pulciņiem un viņu delegātiem, bez kādas centrālas iestādes.

Protams, ka strādnieku šķiras cīņas sabiedrībai jābūt slepenai, tiklab monarhijā, kā republikā. Jo strādnieku sabiedrība nav nekas cits, kā sazvērestība pret visu kungu sabiedrību, bet saszvērestību pret kungu sabiedrību nepielaiž neviena valsts, ne monarhija, ne republika. Sazvērestība arī nemaz nevar būt atklāta, jo kungu sabiedrības iznīcināšanu nevar sagatavot kungu sabiedrībai redzot.

Vēstule strādniekiem no strādnieka.

Strādnieku ekonomiskais un sabiedriskais stāvoklis tagadējā sabiedrībā ir nospiests uz ļoti zema pakāpiena un līdz ar tagadējās sabiedrības attīstību tas krīt aizvien zemāk. Par zemu algu strādājot garas darba stundas dienā, kā arī virsdarbus, aizviem mazāks skaits strādnieku spēj izpildīt visus no kapitālistiem uzdotos darbus un aizvien lielāks skaits strādnieku paliek bez darba un maizes. Tā rodas tie bezdarba strādnieki, kurus sociāldemokrātu kungi lamā par skrandu proletāriešiem. Jo s.-d. atzīst par saviem biedriem tikai tos strādniekus, kuri kārtīgi samaksā nodokļus un biedru naudas un netraucē kungu sabiedrības mieru. Bet kas bada spiesti izlieto varmācību pret kungu sabiedrību, tos s.-d. nolamā par huļigāniem, laupītājiem, par rupjiem tēviņiem. Tas tāpēc, ka s.-d. grib strādāt mierīgus reformas darbus, kopā ar kungiem. Viņi stāsta, ka šīs reformas nākot par labu strādniekiem, tāpēc lai ievēlot tik aizvien vairāk sociāldemokrātu par saviem priekšstāvjiem, tad dabūšot aizvien vairāk reformu un tā strādnieki pamazām ietikšot laimes un labklājības valstī.

Bet šī ilgi solītā laime un labklājība kā nenāk, tā nenāk. Tāpēc rodas domas: vaj tikai tās daudzinātās reformas nenāk par labu pašiem tiem kundziņiem, kuri tās strādniekiem tik silti ieteic? Un izrādas, ka tas patiesi tā ir. Salīdzinat, strādnieki, jūs savu pašu stāvokli ar savu ievēlēto deputātu stāvokli – kurš ir labāks? Kuram no reformām nāk vairāk labuma: strādniekiem, vaj strādnieku ievēlētiem domes deputātiem? Bez šaubām – deputātiem. Strādniekiem, piem., no valsts domes nav nācis un nenāks nekāds labums, bet ļoti liels labums ir nācis tiem deputātiem, kuri tur tiecas aizstāvot strādnieku intereses un par to dabū no valdības tik lielu algu, kādu neviens strādnieks nekad nevar dabūt un kādu arī paši deputātu kungi nekur citur nedabūtu. Tā tad skaidri redzams, kam nāk par labu s.-d. daudzinātās reformas.

Bet ja tā, tad lai pēc šīm reformām un visām politiskām pārgrozībām cīnas paši tie, kuriem viņas nāk par labu, bet lai nemāna šinī cīņā strādniekus, kuri tiek apšauti tāpat republikās, kā monarhijās, kad viņi grib uzlabot savu stāvokli. Mums, strādniekiem, jācīnas dēļ ekonomiskiem uzlabojumiem priekš sevis pašiem. – Bet te s.-d. cenšas mūs apmānīt ar šādiem aizrādījumiem. Ar ekonomisko cīņu vien nepietiekot, vajagot arī politiskās cīņas, jo bez parlamentārisma un politiskām tiesībām strādnieki nevarēšot aprobežot kapitālistu varu. Tiklīdz strādnieki iekarošot lielāku algu, kapitālisti tūliņ paaugstināšot preču cenas un tā strādnieki patiesībā nebūšot nekā ieguvuši. – Šis s.-d. aizrādījums būtu pareizs un piepildītos tad, ja strādnieki, vienu reizi iekarojuši lielāku algu, pēc tam atteiktos no katras tālākas cīņas. Tad jau gan, piem., ja strādnieki būtu izkarojuši algas paaugstinājumu par 10 proc., kapitālisti varētu paaugstināt preču cenas par 20%, un tā strādnieki nebūtu nekā ieguvuši, bet vēl pazaudējuši, ja viņiem arī pašiem būtu jāpērk tās preces, ar kuru ražošanu viņi nodarbojas. (Bet tas nezīmējas uz tiem strādniekiem, kuri ražo tādas lietas, ko patērē tikai bagātie un izglītotie. Te strādniekiem neceļas nekāds ļaunums, ja kapitālisti paaugstina šādu greznuma un rotas lietu cenas). Bet ja jau strādniekiem ir izdevies izkarot algas paaugstināšanu par 10%, tad viņiem izdosies izkarot arī turpmākos algas paaugstinājumus, piem., par 30%, ja tikai būs spēks un organizācijas. Tāpēc strādnieku uzdevums ir krāt spēkus un dibināt stipras ekonomiskas organizācijas, tad viņi uzvarēs arī kapitālistus; bet neiztērēt savus spēkus un līdzekļus veltīgā cīņā dēļ dažādām politiskām pārgrozībām un reformām, no kurām strādniekiem neceļas labums ne par grasi, bet nāk labklājība tikai tiem veiklajiem inteliģentiem kundziņiem, kuri saucas par strādnieku vadoņiem un deputātiem. Tāpēc strādniekiem jāsarauj saites ar šiem kungiem, jāpaļaujas tikai pašiem uz sevi un jāiet savā īstajā cīņā: ekonomiskā cīņā, caur streikiem, dēļ darba laika saīsināšanas līdz mazākumam, lai mazinātos bezdarba strādnieku skaits, dēļ algas palielināšanas līdz vairākumam, lai strādniekiem nebūtu jācieš tik liels trūkums un lai viņi varētu attīstīt savu šķiras apziņu un gatavoties uz galīgo atsvabināšanu. Tā būs īstā cīņa pret tiem liekēžiem, kuri dzīvo no strādnieku sviedriem. Šī cīņa dēļ atsevišķiem ieguvumiem nostiprinās strādnieku spēkus arī priekš galīgās atsvabināšanas, priekš īstās strādnieku revolūcijas, kura iznīcinās visus izsūcējus, apspiedējus un liekēžus.

Strādnieki un alkohols.

Daudz ir runāts un rakstīts pret alkoholu, ka tas esot strādnieku lielākais ienaidnieks. Ir dibinātas arī daudzas atturības biedrības un taisītas dažādas rezolūcijas par alkohola kaitīgumu un apkarošanu. Bet visi šie kungu sabiedrības plāksternieki patiesībā nevar nopietni apkarot alkoholu. Kā lai, piem., kapitālisti varētu apkarot alkoholu, kad taču viņiem pašiem ceļas peļņa no alkohola pārdošanas? Arī dažādās sātības un atturības biedrības nevar nekā nopietna darīt priekš alkoholisma apkarošanas strādniekos. Kā no visām citām važām, tā arī no alkohola strādnieki var atsvabināties tikai paši saviem spēkiem, negaidīdami un nepieņemdami nekādas palīdzības no buržuāziskiem un inteliģentiskiem plāksterniekiem, kuri aiz gara laika taisa dažādas teorijas un rezolūcijas par alkohola kaitīgumu, bet neredzot paši mēdz krietni iemest. – 1907. vasarā Rīgā „strādnieku dzīvokļu izstādē” kāds latviešu students bij par runātāju, kas apmeklētājiem izskaidroja „alkohola kaitīgumu”. Bet pats šis students bij dūšīgs iemetējs! Tāpat no atturības biedrības „Auseklis” biedriem daudzi pazīstami kā labi iemetēji. Piem., grāmatu andelmanis Raņķis bij „Ausekļa” žurnāla redzakcijas loceklis un arī šī žurnāla komisionārs, kaut gan šim kungam pašam galva bieži stāv kā cāļa knābis, sevišķi svētdienās un augstās svētku dienās.

Strādniekiem, kuri grib cīnīties pret alkoholu, priekš tam nebūt nav jāiet pilsoņu un inteliģentu atturības biedrībās. Piedalīdamies biedrībās, kur par biedriem ir dažādi buržuji un inteliģenti, strādnieks var sākt domāt, ka viņam ar šiem buržujiem un inteliģentiem ir kādas kopīgas intereses un kopīgi mērķi, un tas strādnieku var tikai novirzīt no viņa šķiras ceļa. Kā visā savā dzīvē un darbībā, tā arī cīņā pret alkoholu strādniekam jāuzsver savs šķiras raksturs, jābūt īstam strādniekam-ražotājam, kas izturas ar ienaidu pret visām citām šķirām, kuras dzīvo no strādnieku izsūkšanas.

Atsvabināšanās no alkohola važām atnestu strādniekiem daudz labumu. Tagad bieži notiek, ka streiku laikā kapitālisti ar alkoholu pielabina tos strādniekus, kuri mīl iemest un tā nereti izjauc streiku. Te var pievest šādu gadījumu, kas liecina, ka arī sociāldemokrātiskie kapitālisti izlieto alkoholu kā derīgu līdzekli strādnieku piekrāpšanai. 1905. g. janvārī, starp pārējiem streikiem, arī „Dienas Lapas” drukātavas strādnieki, sevišķi mācekļi, pieprasīja algas paaugstināšanu. Jāievēro, ka „Dienas Lapa” skaitījās par s.-d. laikrakstu un viņas virziena noteicējs bija Jansons. Bet vienā vakarā avīzes izdevēji, kopā ar redaktoriem, sarīkoja „mielastu”, uz kuru iesauca arī drukātavas strādniekus. Pēdējie, juzdami to par lielu godu, ka var ar redaktoru kungiem pie viena galda sēdēt un dzert, aizmirsa savus prasījumus un apmierinājās ar dažām drusciņām. Kamēr citās drukātavās strādnieki izkaroja lielākus algas paaugstinājumus, tamēr „D.L.” izdevēji un redaktori ar alkohola palīdzību viņus piekrāpa. (Blakus minot, župošana „D.L.” redakcijā ir savā ziņā „vēsturiska tradīcija”. Jau pirmajā laikā Rosiņš un Jansons miglā vien dzīvoja, un kad vajadzēja „sacerēt” rakstus [t.i. patiecībā pārtulkot no vācu un krievu žurnāliem], tad šie kungi turēja kājas ūdens spainī). Arī tagad nevienā citā drukātavā strādnieki, sevišķi mācekļi, netiek izsūkti tik neģēlīgi, kā taisni „D.L.” (tagad „Rīgas Apsakta”) drukātavā, pie kam galvenākais plēsonis ir virszecers (arī akcionārs) K. Tūters.) – Daudz vietās s.-d. nemaz nevar nopietni apkarot alkoholu, tāpēc ka viņiem pašiem nāk labums no alkohola pārdošanas. Piem., Vācijas sociāldemokrātijā daudz partijas biedru un mazāko vadoņu paši ir krodzinieki.

Alkohols ir strādniekiem kaitīgs nevien cīņu brīžos, bet arī ikdienišķā dzīvē. Lietodams alkoholu, strādnieks bojā savu veselību, padara savu ļauno stāvokli vēl ļaunāku, vājina savus spēkus cīņā ar izsūcējiem, veicina savu pēcnākamo izdzimtību, u.t.t. Tāpēc atmezdams alkoholu, strādnieks visādā ziņā vairo savus spēkus cīņā dēļ savas atsvabināšanas. Bet lai alkoholu apkarotu, tad, kā jau teikts, strādniekiem nebūt nav jāiet tanīs atturības biedrībās, ko buržuji un inteliģenti nodibinājuši un vada pēc sava prāta. Strādnieks var būt atturībnieks un aģitēt atturības piekritējus citos strādniekos arī tad, ja viņš nav biedrs nevienā atturības biedrībā. Un ja galu galā biedrība arī būtu vajadzīga priekš alkohola apkarošanas strādniekos, tad tai jābūt skaidrai strādnieku atturības biedrībai, kurā par biedriem varētu būt tikai fiziskā darba strādnieki, bet nevis arī dažādi buržuji un inteliģenti. Ja kur strādnieki iet kādā biedrībā kopā ar buržujiem un inteliģentiem, tad strādnieki tiek pastāvīgi no viņiem piekrāpti.

Sevišķi streiku laikos var izlietot gadījumu, kad strādnieku sajūsmība pavairota, un pieteikt boikotu alkoholam, lai kaitēju kapitālistiem un valstij, pamazinot viņu ienākumus. Strādnieki, kuriem patiesi rūpēs alkohola apkarošanas lieta, vis nerīkosies tā, kā tagad rīkojas s.-d. Savā „Cīņā” tie sludina: „Biedri, boikotējat Ilģeciema un Livonijas brūžu ražojumus!” – Kāpēc lai nedzer taisni šo brūžu ražojumus? Ar to tiek netieši it kā aizrādīts, sak’ biedri, dzerat Valdšloshena alu! Kāpēc s.-d. boikotē tikai Ilģeciema un Livonijas brūžus, kāpēc arī ne citus? Lieta tā, ka šie brūži laikam nav devuši partijai pabalsta, kurpretim Valdšloshena brūzis gan 1905. g. deva partijai 300 rbļ. (interesanti, kāpēc kapitālisti dod sociāldemokrātiem pabalstus; par velti taču ne, tik lieli muļķi tak viņi nav). (Par vairākiem tādiem buržujiem, kuri brāļojās ar soc.-d., lai labāk varētu piekopt savus veikalus, piem., pārdot ieročus par divkārtīgām cenām, – mēs runāsim turpmāk.) Protams, ka partija, kas saņem pabalstus no alus brūžiem un stāv draudzīgos sakaros ar viņu īpašniekiem, nevar nopietni apkarot alkoholu. – Strādnieki, kas patiesi gribēs apkarot alkoholu, neboikotēs tikai dažu brūžu ražojumus, bet boikotēs visu alkoholu, vienalga, vaj tas būtu ražots no Ilģeciema, no Valdšloshena, vaj pat no Ozola brūža, ja šis manīgais veikalnieks, pēc vācu s.-d. parauga, kādreiz tādu atvērtu, kad tagadējā šepte ar „strādnieku interešu aizstāvēšanu” vairs lāgā neplauktu.

Bet pats galvenākais līdzeklis arī alkohola apkarošanai ir un paliek strādnieku tiešā ekonomiskā cīņa dēļ sava stāvokļa uzlabošanas un dēļ ekonomiskās vienlīdzības ieviešanas. Jo alkoholismam strādnieku šķirā galvenākais cēlonis ir taisni strādnieku grūtais saimnieciskais stāvoklis: garais darba laiks un mazā alga, dēļ kam strādnieks nevar baudīt pietiekošu barību un atpūtu un tāpēc ir spiests ķerties pie mākslīga uzbudināšanas līdzekļa – alkohola. Tāpēc cīnīdamies dēļ sava ekonomiskā stāvokļa pacelšanas un dēļ ekonomiskās atsvabināšanas, strādnieks ar to pašu cīnas arī dēļ atsvabināšanās no alkohola.

Strādnieku kustība.

Dažās zemēs strādnieku kustība parādas dažādi: vienā asāk, otrā mierīgāk. Bet visur strādnieku kustībā novērojams viens pamata virziens: atteikšanās no dažādiem politiskiem virzieniem un nostāšanās uz saimnieciskās cīņas pamatiem.

Anglija. – Anglija ir zeme, kur vispirms attīstijās jaunlaiku kapitālisms un visasāk iedegās strādnieku saimnieciskā cīņa; te vispirms tika izlietots arī strādnieku šķiras īstākais cīņas līdzeklis – ģenerālstreiks. Bet pēc primajiem saimnieciskās cīņas uzliesmojumiem, inteliģentie politiķi – čartisti, ar O’Konnoru un baņķieri Atvudu priekšgalā, ievilka strādniekus politiskā cīņā dēļ vispārīgām vēlēšanu tiesībām. Demokrātiskā valsts un inteliģentie politiķi kopīgām pūlēm noslāpēja strādnieku cīņas enerģiju, un kopš 19. gadusimteņa vidus taisni Anglijā strādnieku šķira bij vispamatīgāk iemidzināta demokrātiskā miegā. Uzzēla mierīgais tredjunionisms. Ar to dažām šaurākām strādnieku aprindām gan izdevās uzlabot savu stāvokli, tapt savā ziņā par strādnieku aristokrātiju. Turpretim lielākajam vairumam strādnieku stāvoklis bija ļoti zems, bet viņu enerģija bij tā iemidzināta, ka viņi pat nedomāja par cīņu. Angļu strādnieks, pat badu mirdams, ar lepnumu atkārtoja no kungiem ieaudzināto viltīgo teicienu: „angļi nekad nebūs vergi!” – un aizmirsa, ka viņš jau ir vergs, kungu sabiedrības kalpībā. Beidzamā laikā tomēr arī pasīvos angļu strādniekos sāk parādīties it kā dzīvāks gars, kaut gan, protams, ne tuvu tik spilgti, kā piem., Krievijā. Strādnieki sāk atzīt, ka uz politiķiem un uz parlamentu cerēt ir velti. Kautskis melo (skat. „Cīņas” Nr. 93), ka „Anglijā sociālisms piepeši kļuvis par varu, kas noteic visu valsts politiku.” Ja tā patiesi būtu, kāpēc tad angļu sociālisti neizved kapitālistu ekspropriāciju? Ja viņi patiesi var noteikt valsts politiku tad taču tas viņiem būtu iespējams!). Neko nenozīmē arī tas, ka šogad noturētais angļu tredjūniju kongress piegriezās politiskam sociālismam, parlamentārai darbībai. Uz šo faktu aizrādīdami, sociālisti saka, ka pat angļu strādnieki esot atzinuši enerģiskākas politiskas darbības vajadzību. Nav jau noliedzams, ka dažas tredjūnijas tiecas uz parlamentārismu. Bet sociālisti aizmirst piebilst, ka līdz ar to, kā šīs tredjūnijas piegriežas parlamentārismam, viņu biedru skaits mazinas. Piem., lielajai Gaz workers and general labourers sabiedrībai, kurai ir divi deputāti parlamentā, biedru skaits pēdējos gados ir stipri mazinājies. Zemes racēju sabiedrībai, kurai ir viens deputāts parlamentā, biedru skaits 1900. g. bij 3525, bet 1904 – 2000. Vispārīgai dzelzsceļnieku sabiedrībai ir trīs deputāti, bet viņas biedru skaits četru gadu laikā mazinājies par 9000. Šie skaitļi runā gaišu valodu. Kamēr tredjūniju sekretāri un valdes locekļi aizvien vairāk piegriežas parlamentam, tamēr strādnieki aizvien vairāk nogriežas nost no šīm sabiedrībām. – Par politiskā sociālisma galīgo nederīgumu angļu strādniekiem ir daudz piedzīvojumu. Vispirms jau senākā revolucionārā vadoņa Džona Burnsa piedalīšanās ministrijā rādija, ka vadoņi, tiklīdz tie kļūst pie valsts varas, tūliņ atteicas no savas revolucionārās pagātnes. Un kad strādnieki no šiem sociālistiskiem ministru kungiem prasa kādus uzlabojumus, visi atbild tāpat kā Burnss: „Mēs te nekā nevaram darīt. Paciešaties.” Šī atbilde pēc savas formas gan ir mīkstāka, bet pēc satura viņa ir pilnīgi tāda pate, kā tā, kuru viens Alžiras pilsētas galva devis bezdarba strādniekiem: „Jums gribas ēst? Nu, ēdat taču cits citu!” – Vairākas strādnieku grupas jau sāk raisīties vaļā no politiķiem, tiklab no tiem, kuri sēd parlamentā, kā arī no tiem, kuri stāv tredjūniju priekšgalā (sekretāri, valdes locekļi). Interesants ir nesenais notikums ar strādniekiem mehāniķiem. Ministrija tiem piedāvāja vidutājību viņu ekonomiskā sadursmē ar uzņēmējiem, likdama priekšā kompromisu. Mehāniķu sabiedrības (Amalgamated Society of Engineers) valde un ģenerālsekretārs Džordžs Bernss (arī parlamenta loceklis) bij pieņēmuši šo kompromisu, pēc kura strādniekiem jāuzņem darbi zem vecajiem nolīgumiem. Sekretārs Bernss silti ieteica strādniekiem pieņemt šādu kompromisu. Tomēr strādnieki nepadevās vadoņu gribai un ar 5284 balsīm pret 304 atraidīja šo kompromisu un uzsāka streiku. Par to, ka strādnieki nav viņam padevušies, Bernss sadusmojies un atteicies no sekretāra amata. –Bet šis pats angļu mehāniķu streiks rādija arī to, cik dziļi vēl angļu strādnieki guļ

demokrātiskās likumības miegā un cik maz strādniekiem var līdzēt mierīgs streiks, kas tiek vests ar sakrustotām rokām, sajožot vēderus uz ilgāku laiku. Mehāniķi streikoja mēnešiem ilgi, mierīgi, likumīgi, palikdami mājās un atturēdamies no katras varmācības. Ar šādu mierīgu izturēšanos viņi izpelnījās nevien piekrišanu no visiem „labi domājošiem" pilsoņiem, bet arī lielus naudas pabalstus no bagātiem filantropiem. Nebij reti pabalsti pa 10000 rubļ., tā ka pavisam sanāca šādu pabalstu ap 100000 rubļ. Un ko viņi panāca ar savu mierīgo izturēšanos, ar pilsoņu simpātijām un bagātīgiem pabalstiem? Pēc vairāk mēnešu ilga streika – viņi atgriezās atpakaļ savās darbnīcās, bez kādiem ieguvumiem, tikai iztērējuši visus savus līdzekļus un spēkus un uz vairākiem gadiem zaudējuši katras cerības uz sava likteņa uzlabošanu. Tāds ir mierīga, likumīga streika iznākums. Bet ja streikotāji būtu izlietojuši varmācību, būtu izvedušie teroru u.t.t., tad viņi gan, protams, nebūtu izpelnījušies pilsoņu simpātijas un bagātnieku pabalstus, bet totiesu būtu sasnieguši kaut ko daudz svarīgāku: savu prasījumu izpildīšanu. Tikai ar varu ir kas panākams. – Vienā daļā angļu strādnieku jau parādas virziens, pretējs politikai un līdzīgs franču sindikālismam. Viņi nodibinājuši sabiedrību „Industrial Unionism", kuras laikraksta pirmā numurā (1908. martā) ir ievietots raksts par „parlamentārā sociālisma bankrotu" un tiek atzīta direkta (tieša) darbība, t.i. skaidri saimnieciska cīņa. – 1907. gadā Anglijā un Īrijā notikušas 550 saimnieciskas sadursmes, kurās piedalījušies 143784 strādnieki. Attiecoties uz iznākumiem, ziņas ir par 341 sadursmes gadījumu strādnieki pilnīgi uzvarējuši 133 gadījumos, pa daļai uzvarējuši 106, bet zaudējuši 102 gadījumos.
Amerika. – Kā strādniekiem klājas slavētā brīvības paradīzē, Amerikas demokrātiskajās republikās, par to liecina šādas jaunākās ziņas. Čīlē nesen kādā kalnraču streikā pret strādniekiem izsūtīts kara spēks, kurš apšāvis 210 strādniekus. – Wyoming raktuvēs nesen atpakaļ noticis nelaimes gadījums, kur 300 strādnieki dabūjuši galu. Jacobs Creek raktuvēs 1907. g. decembrī vien dabūjuši galu 759 strādnieki. Pēdējos 7 gados Amerikā caur „nelaimes gadījumiem pie darba" no kungiem nonāvēti 22840 strādnieki. Kapitālisti nemaz nerūpējas par aizsardzības līdzekļiem rūpniecības iestādēs. Viņi paši gluži vaļsirdīgi atzīstas, ka strādnieku gaļa viņiem iznākot daudz lētāk, nekā dzelzs treliņi ap mašīnām. – Darba trūkums Amerikā ir ļoti liels. Pēc State Labor Bureau izdotām ziņām, 1907. pēdējā pusgadā var rēķināt, ka no visiem Ziemeļ-Amerikas strādniekiem 34% ir bijuši bez darba. – Savienoto Valstju augstākā tiesa (apm. tas pats, kas Krievijas senāts) pasludinājuse par „nekonstitucionālu", spēkā neesošu 1898. g. 11. jūnija likumu, kurš aizliedza dzelzsceļa kompānijām atlaist ierēdņus par to, ka tie pieder pie strādnieku sabiedrībām. Lusville and Nashville Railroad Co. lietā minētā tiesa izsprieda, ka dzelzsceļu kompānijām ir gan tiesība atlaist savus kalpotājus par to, ka tie pieder pie kādas strādnieku sabiedrības. Te nu bij slavētā „biedrošanās brīvība", kuru pēc sociālistu mācības, dodot demokrātiskā republika! Tamlīdzīgi spriedumi notiek ļoti bieži. Un tas rāda, ka par tad, ja strādniekiem arī jau izdodas izkarot kādu sev labvēlīgu likumu, tagadējās sabiedrības tiesu vara tomēr padara šo likumu par nulli. Tagadējā sabiedrībā strādniekiem nemaz nevar būt kādas likumā noteiktas un garantētas tiesības; tiklīdz kāda tiesība kungiem izrādās nērta, viņi bez vārda runas to atceļ. Strādniekiem var būt tikai tas, ko viņi spēj ņemt ar savu slepeno spēku, ārpus likuma un pretī likumam. – Bez tam minētā tiesa (kuras spriedumi ir tālāk nepārsūdzami) izskaidrojuse par spēkā neesošiem arī likumus par kapitālistu atbildību nelaimes gadījumos ar strādniekiem. Tā pate tiesa taisījuse spriedumu, ka strādnieku sabiedrībām ir aizliegts izsludināt biokotu pret dažādām firmām. Katrs tādas sabiedrības loceklis, kura izsludinājuse boikotu, tiek darīts personīgi atbildīgs par 1/3 zaudējumu, kurus firma uzdod, ka tie viņai cēlušies caur boikotu. Tā cepurnieku strādnieku organizācijai piespriests samaksāt uzņēmējam 240000 dolāru (1 dolārs = ap 2 rubļi), kā atlīdzību par 1/3 zaudējumu, kas šim uzņēmējam cēlies no tam, ka min. strādnieku organizācija izsludinājuse boikotu. Tiesa un uzņēmējs zināja, ka šai organizācijai ir sakrāts un ieguldīts valsts bankā krietni liels kapitāls, no kura tie varēs tagad paņemt piespriesto

summu. Tā redzam, cik neizdevīgi ir strādnieku sabiedrībām rīkoties legāli, atklāti, un kaut arī tas būtu vaj pašā „brīvību zemē” Amerikā. Šinī ziņā arī demokrātiskā republikā apstākļi ir tādi paši, kā Krievijas monarhijā, kur policija katru brīdi var ienākt arodnieciskā biedrībā, to slēgt un viņas naudu konfiscēt. – Pagājušā gadā sacēla lielu ievērību prāva, ko amerikāņu valdība veda pret trim strādniekiem, „Rietumu kalnraču federācijas” priekšstāvjiem, kurus apvainoja kā dalībniekus pie bijušā gubernatora Steunenberga nogalināšanas. Šinī prāvā izrādījās, ka pret strādniekiem arī demokrātiskā republika izturas ar tādu pašu patvaļību, kā Krievijas patvaldība. Par šo prāvu rakstīja arī latviešu sociālistu laikraksti („Rīts” Nr. 17 un 18, un „Progress”). „Progress” savā 22. numurā šīs prāvas dēļ nosauca Amerikas dem. rep. par „zvēru republiku”. Bet sociālistu laikraksti ar nodomu slēpa saviem lasītājiem šīs prāvas dziļākos pamatus, jo viņu atklāšana var kompromitēt arī sociālistus. Lieta tā, ka nonāvētais gubernators Steunenbergs ir bijis sociālists. Kad šis sociālists nāca par gubernatoru Eidaho valstī, tad turienes strādnieki bij ļoti priecīgi un domāja, nu viņi varēšot brīvi cīnīties dēļ ekonomiskiem prasījumiem, un gubernators, kā „pašu cilvēks”, viņus pabalstīšot šinī cīņā. Taisni ap to laiku kalnraktuvju īpašnieki gribēja pamazināt algas un aizliegt strādniekiem biedrošanos. Izcēlās streiks. Strādnieki cerēja uz sociālistiskā gubernatora Steunenberga pabalstu. Bet kapitālisti nebij muļķi; tie zināja ļoti labi, cik maksā viens sociālistisks gubernators. „Kalnraktuvju īpašnieku savienība” sarīkoja goda mielastu jaunatnākušam gubernatoram. Steunenbergs tur ēda, dzēra un līgsmojās. Beidzot kapitālisti tam pasniedza čeku par 36000 dolāru, – tāpat „priekš mēbelēm” un ierīkošanās jaunajā vietā. Strādnieki, protams, netika savu sociālistisko gubernatoru tā apdāvinājuši. Un kas notika? Jau pēc divām dienām sociālists Steunenbergs izsūtīja kara spēku pret strādniekiem-streikotājiem. Pie tam viņš rīkojās pie strādnieku nobendēšanas tik izveicīgi, kā to nebij pratis neviens no agrākiem gubernatoriem. Viņš pasludināja kara stāvokli savā valstī, tad ar zaldātiem ielenca strādniekus un iedzina tos ciešos, ar nepārkāpjamām sētām iežogotos aplokos, tā sauktos Bull Pens, kur lopu barus sadzen, un turēja te zem klajas debess 1600 strādniekus-kalnračus kara spēka uzraudzībā tik ilgi, līdz kamēr lielāka daļa no tiem nomira ar malāriju un badu. Sarausis sev lielus kapitālus ar kukuļu ņemšanu un šausmīgu eksploatāciju, un baidīdamies par savu dzīvību, tāpēc ka visiem strādniekiem bij aizriebis, Steunenbergs pēc kādiem desmit gadiem pats atkāpās no gubernatora amata, lai vecuma dienās mierīgi padzīvotu no tiem kapitāliem, kurus savā valdības laikā bij sarausis. Taču 1905. g. beigās viņš tika nogalināts. Par vainīgiem apvainoja minētos trīs strādniekus, „Rietumu kalraču federācijas” priekšstāvjus, kaut gan droši sakāms, ka tie, kā mierīgi arodnieki, nav piedalījušies pie St. nogalināšanas. – Interesanti, ka „Rīta” 18. num. Sociālistiskais kultūrtreģers I. Asars, kaut gan pats atstāstīdams Steunenberga neģēlības pret strādniekiem, tomēr saka: tā būtu taisni ārprātība, ja strādnieki būtu piedalījušies pie St. nogalināšanas! Jā gan, tīrā ārprātība, ka strādnieki nogalina savu apspiedēju, nemaz neievērodami, ka tas ir bijis – sociālists. Ka tiek nogalināts tāds reakcionārs apspiedējs, kurš dara pāri arī inteliģentiem kultūrtreģeriem, kā piem. Plēve, Pavlovs u.c., – tas gan kultūrtreģerim patīk. Bet ja strādnieki nogalina kādu apspiedēju, kurš ir bijis sociālists un darījis pāri tikai strādniekiem, bet nevis inteliģentiem, – tad tas kultūrtreģerim Asaram izliekas tīrā ārprātība!

Itālija. – Itālijas strādnieku šķiras ekonomiskais stāvoklis ir ļoti grūts; tas lielā mērā tuvinas Krievijas strādnieku stāvoklim. Bet itāliešu strādniekiem ir dzīva revolucionārā enerģija, kuru nav izdevies noslāpēt ne demokrātiskai valstij, ne sociālistiskiem kultūrtreģeriem, un patlaban Itālijā norisinas liela revolucionāra strādnieku ekonomiskā cīņa, kura apdraudē pašus tagadējās kārtības pamatus. – Jau 1907. gada maija m. Parmas provinces zemnieki izsāka cīņu pret zemes īpašniekiem dēļ labākiem darba apstākļiem. Streiks toreiz ilga 3 dienas; streikotāji uzstājās ļoti asi un piespieda saimniekus izpildīt uzstādītos prasījumus. Pēc šī streika, zemes īpašnieki nodibināja savu

„lauksaimnieku sabiedrību”, kuras locekļi parakstīja jaunos līgumus ar laukstrādniekiem. Bet šopavasar daži īpašnieki bij lauzuši šos līgumus; Parmas darba birža (strādnieku sabiedrība) izsludināja boikotu pret šiem īpašniekiem. Citi īpašnieki, gribēdami tos aizstāvēt, izsludināja lokautu, caur ko 30000 laukstrādnieku palika bez darba. 26. aprīlī strādnieki nolēma atbildēt ar ģenerālstreiku un nu jau 3 mēneši, kopš Parmas provincē streiko 30000 zemnieku. Lauksaimniecības darbi necieta un tā varēja redzēt, ka advokāti dažreiz gāja sienu pļaut un marķīzi rīkojās ap govīm. Tomēr liela daļa siena sakalta pļavās, tā ka uzņēmēji vērtē savus zaudējumus uz vairākiem miljoniem.Strādnieki parādīja stipru solidaritāti. Kad Parmas saimnieki dzina savus lopus apkopšanā pie Plezansas provinces saimniekiem, tad arī turienes strādnieki atteicās šos lopus apkopt un pasludināja streiku. Tā pēc vienas nedēļas lopi bij jādzen atpakaļ un tad Plezansas strādnieki atkal uzņēma darbus. – Ievērojama tā neģēlīgā loma pret streikotājiem, kādu piekopa itāliešu sociālistu partijas vadoņi, kā arī tie sociālisti, kuru vadībā atrodas Confederazione del Lavoro (Darba konfederācija). Sociālisti rīkojās vārda pilnā ziņā kā valdības un kapitālistu rokas puiši un kā spiceļi pret streikotājiem. Vispirms, kā parasts, sociālisti izlietoja visus spēkus, lai strādniekus nomierinātu un streiku izbeigtu. Sociālisti piedāvāja strādniekiem savu vidutājību viņu ekonomiskā sadursmē ar saimniekiem. Strādnieki atteicās no šīs sociālistu piesolītās laipnības, un streiks izplatījās aizvien plašāk, uz skaidri ekonomiskiem pamatiem. Zemes īpašnieki sāka pievest streiklaužus no citurienes, bet streikotāji enerģiski stājās tiem pretim. Vairākās vietās strādnieku sievas pulkiem nogūlās uz uz dzelzsceļu sliedēm, nelaizdamas vilcienus ar streiklaužiem, – Notika daudzas kratīšanas un apcietināšanas. Sevišķi tika meklēts laukstrādnieku sindikāta sekretārs De Ambris, viens no pazīstamākiem revolucionāriem un streika aģitatoriem, kurš stingri uzsvēra streika ekonomisko raksturu, retī visiem politiķiem. Tiklīdz nāca zināms, ka Ambris pazudis no Parmas, tūliņ te sāka salasīties itāliešu sociālistiskie deputāti un vadoņi no partijas un konfederācijas, mēģinādami dabūt streika vadību savās rokās, lai tad to varētu izbeigt, tā izpelnīties atzinību no kapitālistiem un Džioliti ministrijas. Viņi strādniekiem ieteica beigt cīņu un uzņemt darbus zem līdzšinējiem noteikumiem. Taču streikotāji neķērās vis uz šo kungu izmestās makšķeres. Tomēr sociālisti savos laikrakstos izsludināja, ka streikotāji tagad esot pieņēmuši viņu vadību. Sociālistu vadoņa Turati avīze Il Tempo (Laiks) rakstīja, ka pats De Ambris aizbraukdams esot devis streikotājiem padomu, lai tie padotos sociālistu vadībai un streiku izbeigtu. To sociālisti darīja tanī nolūkā, lai maldinātu citurienes strādniekus. De Ambris iesniedza min. avīzei pretrakstu, kurā nosauca avīzes pasniegto ziņu par meliem. Streikotāji pieņēma rezolūciju, ka viņi turpinās cīņu līdzšinējā virzienā. Tā arī šis sociālistu knifis neizdevās. – 20. jūnijā tika sagaidīts atkal streiklaužu vilciens un Parmas vokzālē bij sapulcējušies strādnieki streikotāji, lai neļautu streiklaužiem izkāpt. Notika sadursmes starp streikotājiem un kara spēku. Valdība nolēma slēgt Parmas darba biržu. Streikotāji pretojās un apmētāja kara spēku akmeņiem. Kara spēkam un policijai tomēr izdevās tikt pie darba biržas, bet tanī atronošie strādnieki nelaida iekšā. Policija ielauza durvis un tā ietika darba biržā, kur apcietināja 72 strādniekus. Pavisam pie darba biržas slēgšanas tika apcietināti ap 120. Tad strādnieki arī Parmas pilsētā pasludināja ģenerālstreiku, kā protestu pret darba biržas slēgšanu. Parmas strādnieki uzaicināja arī citurienes strādniekus uzsākt ģenerālstreiku visā Itālijā. Bet Konfederācijas vadoņi-sociālisti pa telegrāfu aizliedz darba biržām pasludināt ģenerālstreiku, iekams konfederālā komiteja neesot lietu izsprieduse. Strādnieki tomēr nepaklausīja sociālistisko vadoņu aizliegumam un tā solidaritātes streiki izcēlās vairākās vietās (Boloņā, Suafijā, Livurnā, Ankonā, Plezansā, Ferarā u.c.). Romā, Milānā un Genujā sociālistiskiem vadoņiem izdevās streiku nepielaist. Genujā sociālistisko vadoņu pretišķība ar streikotājiem bij asāka, nekā jebkur citur. Genujas un St. Pjer-Darenas sindikātu priekšstāvji nolēma paklausīt Parmas strādnieku uzaicinājumam un pasludināt ģenerālstreiku. Viņi devās uz darba biržu, bet atrada durvis aizslēgtas.

Viņiem sacīja, ka biržas vadoņi (sociālistiskie reformisti) esot sapulcējušies sociālistu avīzes Lavoro (Darbs) redakcijā). 40 strādnieki-delegāti devās uz šo redakciju, tur pieprasīja, kādas ziņas ir pienākušas no Parmas. Sociālistiskie vadoņi un redakcijas locekļi liedzās pasniegt strādniekiem ziņas; tāpat viņi liedzās drukāt savā laikrakstā strādnieku pieņemto rezolūciju par ģenerālstreika uzsākšanu. Tā viņi visiem līdzekļiem gribēja izjaukt streiku, slēpjot patiesās ziņas un strādnieku nolēmumu. Strādnieki stingri pieprasīja, lai viņiem tiktu izsniegtas ziņas. Te piepeši no sociālistiskās avīzes redakcijas atskanēja revolvera šāviens uz strādniekiem; viens tika nošauts. Ar to vien sociālistiskie bendes neapmierinājās, viņi vēl paziņoja policijai visu to strādnieku delegātu vārdus, ko viņi bij pazinuši. Uz šīs vadoņu denunciācijas pamata tika apcietināti 18 delegāti. Otrā dienā soc. avīzē Lavoro parādījās raksts pilnīgi policejiskā tonī, kur revolucionāri tiek apvainoti, ka tie musinot strādniekus uz dumpi, lai varētu apmierināt savus mežonīgos instinktus, ka tie pelnot katorgu u.t.t. Sociālistiskie reformisti paši apcietināja un aizveda uz policiju revolucionāru-sindikālistu Ugo Nanni, kurš par viņu rīcību bij rakstījis sindikālistu avīzēs un kurš patlaban atradās slims uz gultas, jo pirms pāris dienām bij ticis piekauts no policijas. Ar tādiem līdzekļiem sociālistiskie policisti Genujā centās izjaukt streiku, kas viņiem galā arī izdevās. – Pa tām starpām Parmā un citur notiekošais ģenerālstreiks, kurš bij izcēlies dēļ Parmas darba biržas slēgšanas, piespieda valdību piekāpties: 24. jūnijā valdība atkal atvēra darba biržu, ko pirms 3 dienām bij slēguse. Ar to mitējās ģenerālstreiks Parmas pilsētā, kā arī solidaritātes streiki citās vietās. Bet Parmas provinces laukstrādnieku streiks turpinājās joprojām, un turpinas vēl līdz pat šim (augusta beigās), kad šis raksts tiek rakstīts. Buržuāziskās un sociālistiskās avīzes, maldināšanas nolūkā, jau vairāk reizes ir ziņojušas, ka streiks esot izbeigts. – Vēl 14. jūlijā notika kongress no visu lauksaimniecības un rūpniecības sindikātu (strādnieku sabiedrību) delegātiem. Kongress pieņēma rezolūciju, kurā izteica īgnumu par sociālistisko reformistu rīcību un nolēma streiku turpināt. No 164 sindikātu delegātiem, kas ņēma dalību šinī kongresā, par šo rezolūciju balsoja 160 un pretī – tikai 4. – Itālijas sociālisti neapmierinājās ar to vien, ka spēlēja spiegu un bendu lomu pret streikotājiem; viņi nekautrējās pat nozagt dažus naudas pabalstus, kuri bij piesūtīti priekš streikotājiem. Tā sociālistiskā Konfederācija un Itālijas soc. partija savā sēdē 10. jūlijā nolēma neizmaksāt streikotājiem tos 50000 frankus, ko šīs organizācijas bij saņēmušas taisni Parmas streikotāju pabalstīšanai. Tāpat Boloņas darba biržas sociālisti bij saņēmuši no dažādām pusēm 6000 fr. Parmas streikotāju pabalstīšanai. Arī šie kungi nolēmuši šo summu neizdot vis tiem, priekš kuriem tā saņemta, bet 2000 paturēt sev, 2000 fr. atdot Konfederācijai un 2000 fr. – sociālistu partijai. Tāpat rīkojas arī sociālistu avīze Idea di Parma. Tā tad šī nauda, ko citu zemju strādnieki sameta priekš Parmas streikotājiem, tagad tiek vienkārši nozagta no sociālistiem un tiks varbūt izlietota priekš vēlēšanu aģitācijas, priekš kādu inteliģentu iesēdināšanas parlamenta sēdekļos! To ievērojot, vairākas Itālijas un citu zemju strādnieku organizācijas nolēmušas savus savāktos pabalstus piesūtīt tieši Parmas streikotājiem. – Parmas varonīgajiem streikotājiem tā tad ir jācīnās ar daudziem ienaidniekiem: ar kapitālistiem, ar valdības kara spēku, ar sociālistiskiem spiegiem un strādnieku naudas zagļiem. Ja tomēr viņi ir spējuši vest savu cīņu tik ilgi un neatlaidīgi, tad tas liecina par bagātīgu revolucionāru enerģiju, kāda piemīt Itālijas strādnieku šķirai. (Augšējais apskats par Itālijas streiku ņemts no Luigi Berta un Ugo Nanni korespondencēm iz Itālijas, franču antimilitāristu avīzē „La Guerre Sociale”, Nr. 28, 29, 30 un 32).

Krievija. – Kā visur citur, arī Krievijā sociāldemokrāti, sevišķi boļševiki, cenšas iegūt virsvaldību pār strādnieku arodnieciskām sabiedrībām. Londonas kongresa rezolūcija uzliek partijas biedriem pienākumu iestāties profesionālās sabiedrībās, lai tās dabūtu zem s.-d. „idejiskās vadības”, t.i. lai tās varētu izlietot s.-d. politiskiem mērķiem. Dažās vietās s.-d. arī izdevās iegūt noteicošo iespaidu uz profesionālām sabiedrībām, sevišķi starp žīdu strādniekiem; turpretim starp krievu strādniekiem vairāk pastāv neitrālas arodnieciskas sabiedrības. Sāk ieviesties arī revolucionārā sindikālisma virziens un machajevcisms. Pēterburgā pastāv diezgan stipra „Strādnieku sazvērestība”, kura atzīst tiekai tiešu revolucionāru ekonomisku cīņu pret civilizēto sabiedrību. – Policijas spaidi par legālām arodnieciskām biedrībām, viņu biedru apcietināšana un naudas konfiscēšana, pierāda tiem strādniekiem, kas grib darboties, ka viss legālisms ir galīgi jāatmet un jānoiet pilnīgi ilegālā, slepenā darbībā. – Baku naftas rūpnieku kongresa ziņojumā atrodami daži interesanti skaitļi par strādnieku cīņu un viņas panākumiem. No 1903. g. Baku apgabalā sākusies dzīva streiku kustība. Par petrolejas rūpniecības strādniekiem, kuru skaits ir 30000, skaitļi ir šādi: 1903. g. 44 ekonomiski streiki, bet politiska streika neviena; 1904. g. – 55 ekon. str. un 2 pol. str.; 1905. g. – 56 ekon. str. un 21 pol. str.; 1906. g. – 65 ekon. str. un 40 pol. str. Tā redzam, ka kaut gan ekon. streiku skaits ir pastāvīgi vairojies un vienmēr bijis lielāks par pol. str. skaitu, tomēr arī pol. str. skaits kopš 1905. g. vairojies. Tas liecina, ka 1905. un 1906. g. soc.-dem. ir vairākkārt izdevies piekrāpt strādniekus, ievedot viņus politiskā cīņā. – Ko strādnieki ir panākuši ar saviem politiskiem streikiem? Gluži nekā, bet cietuši tikai smagus zaudējumus. Ko viņi ir ieguvuši ar ekonomiskiem streikiem? Ar tiem viņi ir iekarojuši darba dienas saīsinājumu par 2 1/2 stundām un algas paaugstinājumu par 20-50%. Agrāk darba diena bija 10 1/2 – 11 stundas, tagad 8 – 8 1/2 st. Par algām ir sīkāki skaitļi tikai par Nobeļa fabriku. Tur caurmērā algas dienā bij šādas: 1903. g. – 81 kap., 1904. – 85 k., 1905. – 93 k., 1906. – 97 k. Citās rūpniecības iestādēs algas paaugstinātas vairāk. Arī gan strādnieku uzturas līdzekļu cenas pacēlušās, taču ne tik daudz. Bet pats galvenākais strādnieku ieguvums, ko viņi ekon. streikos izkarojusi, ir darba dienas saīsinājums par 2 1/2 st.

Polija. – Pretišķība starp politiskām partijām un strādnieku saimnieciskām interesēm gaiši parādījās Varšavas apavu strādnieku streikā, kurš iesākās 1907. g. jūlijā un beidzās tikai šī gada janvārī. Daži Varšavas apavu fabrikanti bij izsludinājuši lokautu. Strādnieki atbildēja ar solidaritātes streiku. Poļu sociālistu partija mēģināja strādniekus pierunāt, lai tie tagad nodibinot arodniecisko sabiedrību, sakrājot labi daudz līdzekļu un tikai tad varēšot uzsākt streiku. To pašu teica arī Bunda vadoņi. Tie mēģināja pierādīt, ka tagad neesot nemaz izdevīgs brīdis streika uzsākšanai, jo drīzumā būšot jāvēl deputāti uz trešo domi; uz to vajagot kopot visus spēkus, ievēlēt s.-d. deputātus, kuri tad izdošot likumu par streiku un biedrošanās brīvību. Pilnīgi saprotams, kāpēc Bunda kundziņiem šis brīdis izlikās neizdevīgs streika uzsākšanai. Viņiem vajadzēja pielabināties vidējām šķirām, sīkajiem kapitālistiem un meistariem, lai dabūtu viņu balsis priekš s.-d. deputātiem; tā ka strādnieku streiks varēja šos sīkos kapitālistus sadusmot un dzīt reakcijas pusē, tad Bunda kungi deva strādniekiem padomu nestreikot, bet mierīgi paciest badu un padoties kapitālistu patvaļībai. Bet strādnieki nepaklausīja vis sociālistiskiem politiķiem, viņi uzsāka streiku un izlietoja saimniecisko teroru. Streikotāji rīkojās tik enerģiski, ka fabrikanti nekur vairs nejutās droši. Protams, arī Varšavas policija nestāvēja dīkā: pa streika laiku tika arestēti kādi 200 streikotāji. Tomēr pēc 6 mēnešu ilgas cīņas strādnieki guva pilnīgu uzvaru.

Baltija. – Arī starp latviešu strādniekiem rodas aizvien vairāk tādu, kuri nomet politisko partiju jūgu un nostājas uz patstāvīgas saimnieciskas cīņas pamatiem. Jau pašu s.-d. raksti dod gaišu liecību par to. Pie., „Cīņas” Nr 93 nodrukāts garš gaudu raksts („Ceļa jūtīs”), par Liepājas organizāciju. Tur paši s.-d. kungi jūtas spiesti atzīt: „rezultāts bija tas, ka biedru vairākums aizrāvās ekstrēmos, noklīda par no s.-d. principiem.” – „Jaunie biedri parasti necentās nemaz iepazīties ar sociālisma pamata mācībām, ar vesturisko materiālismu u.t.t., bet tūliņ, tikko iestājušies organizācijā, interesējās tik par taktiskiem jautājumiem.” – Jā, nav vairs tie laiki, kur strādniekus tik viegli varēja sapīt dažādos teorētiskos knifos, un aizsiet tiem acis priekš patiesās dzīves. Strādnieki neklausas vairs dažādu skolas puiku muļķīgās „lekcijās” par sociālisma pamata mācībām, par vēsturisko materiālismu u.t.t., par ko var runāt un kult tukšus salmus bez gala. Strādnieki sāk interesēties vispirmā kārtā par praktiskiem jautājumiem. Un kad te izrādas, ka s.-d. cenšas tikai pēc kungu-politiķu labklājības, tad notiek tas, par atkal gaužas „Cīņa”: „Daudzi biedri palika vienaldzīgi pret organizāciju, nostājās par krasā opozīcijā pre to, neizpildīja vairs kārtīgi biedru pienākumus, un pamazām dalījās ārā no tās. Organizācija sāka kust, biedru skaits gāja mazumā… Tika apzinīgi kultivēta neuzticība pret vadošām iestādēm.” – Tas liecina, ka strādnieki negrib vairs gaidīt 7000-8000 gadus uz sociālistiskās paradīzes pienākšanu un pa to laiku uzturēt sociālistisko politiķu un profesionāļu baru, bet grib cīnīties dēļ savām tiešām vajadzībām.

Strādnieku kustības un sociāldemokrātija.

Ir pārsteidzošs tas tukšums un gara nabadzība, kas parādas visu tautu soc.-d. literatūrā. Izlasat kaut kuru Kautska brošūru, no tās vienas pašas jau zināsat visu, ko Kautskis ir teicis līdz šim un ko viņš vispārīgi spēj teikt arī turpmāk. Stāsta, ka grenlandieši dažreiz nonākot galīgi nabadzīgā stāvoklī, tā ka beigās apēdot pat savas ādas bikses. Šāda garīga nabadzība ir pienākuse arī sociāldemokrātiem: arī tie savā literatūrā vairs nodarbojas tikai ar to, ka zelē savas vecu vecās bikses, atgremo tās pašas frāzes, kuras jau gadudesmitiem skandinātas.
Ko lai, piem., saka par Latvijas Soc.-d. proklamāciju „Devītais janvāris”? Tur atkārtotas vecu vecās smiekīgās frāzes. „Proletariātam ir jāprotestē un jāved nesaudzoša cīņa pret šo varmācības iekārtu” (patvaldību), tā tur ir teikts. Nu, labi, pieņemsim, ka tā. Bet proklamācija saka tālāk: „Devītā janvāra piemiņai mēs tomēr neproklamējam ģenerālstreiku…” – Protams, tas ir gudri darīts, ka s.-d. neproklamē ģenerālstreiku. Muļķīga ir tikai viņu iedoma, it kā viņi varētu proklamēt ģenerālstreiku, kas arī notiktu un kam būtu bijuši panākumi. Nav piemēra, kur būtu sekmīgi izdevies tāds ģenerālstreiks, kas proklamēts no kādas komitejas. Tādi komiteju proklamēti ģenerālstreiki vaj nu paliek tikai uz papīra, nemaz netiek sacelti, vaj ja arī izceļas kaut kas līdzīgs streikam, tad tas tomēr nav īsts ģenerālstreiks, jo strādnieku masas tanī nepiedalās, un tad pats par sevi saprotams, ka panākumu tam nav. Īsts ģenerālstreiks var būt tikai strādnieku masu darbs, bet s.-d. aptver tikai niecīgu daļiņu no strādniekiem. Īstie sekmīgie ģenerālstreiki vienmēr ir izcēlušies instinktīvi no strādnieku masām, vienalga, vaj komitejas tos proklamēja, vaj ne. Komitejas vienmēr ir bijušas pretī masu ekonomiskiem ģenerālstreikiem, viņas ir vēlējušās tikai politiskus streikus. Tikai kad komitejas ir redzējušas, ka masas uz tām neklausas, ka masas tā kā tā sacelsies tikai ģenerālstreikā, vienalga, vaj komitejas to proklamēs, vaj ne, – tikai tad komitejas ir jutušās spiestas to proklamēt, lai nenostātos pārāk redzami pretī masu gribai un lai varētu izlikties, ka viņas taču ir masu vadītājas. Bet masu vadītājas viņas ir tikpat maz, cik maz viņas būtu saules vadītājas, ja tām kādu dienu ienāktu prātā proklamēt saules norietēšanu. Saule jau tā kā tā norietētu, arī tad, ja viņas to neproklamētu. Soc.-d. komitejas ir tikai kādas daļas strādnieku vadītājas, bet šī viņu vadītā daļa ir tikai niecīgs mazākums no strādnieku šķiras. Strādnieku masas savā vairumā soc.-dem. organizācijās nepiedalās, tāpēc ka tās intereses, ko aizstāv s.-d., nav strādnieku masu intereses. Īstās masu kustības izšaujas instinktīvi, kā strādnieku ciešanu, dusmu un atriebības gara uzliesmojums, – pilnīgi negaidīti kā s.-d. komitejām, tā visai pārējai kungu sabiedrībai. Piem., 1899. g. maijā Rīgā fabrikanti vēl tās sestdienas pusdienā nevarēja ne iedomāties, ka jau pievakarē Rīgā izcelsies strādnieku dumpis. Varbūt džutes fabrikas direktori un skrīveri jau gatavojās braukt savās viesībās, lai nākošo nakti jautri uzdzīvotu, un viņiem prātā nenāca, ka varētu izcelties dumpis. Tāpat tas nenāca prātā nevienam sociālistam, pat nevienam no strādniekiem, atsevišķi pašam par sevi. Un tomēr jau pēc dažām stundām strādnieku masas sacēlās varonīgā cīņā, kuru neviens strādnieks atsevišķi nebij domājis un proklamējis. Tā bij īsta masas cīņa, kurā pazūd katrs atsevišķais īpatnis ar savu personīgo apziņu un ir tikai viena liela masa, ar vienu kopīgu instinktu un kopīgu apziņu. Vienīgi tāpat instinktīvi var izcelties tā galīgā cīņa, kurā strādnieki iznīcinās kungus un salauzīs

savas važas. To nevar iepriekš noteikt un proklamēt, to nevar pat paredzēt. Strādnieku organizācijas uzdevums tad ir: ar atsevišķām saimnieciskām cīņām gatavot strādniekus uz galīgu cīņu. Un pie tam zināt, ka galīgās cīņas brīdī, pie tagadējās sabiedrības izpostīšanas, organizācijai ir jānoiet pie malas. Šo izpostīšanas cīņu vadīdama, organizācija to tikai traucētu, mazinātu strādnieku izpostīšanas spēku. Te jādod pilna vaļa strādnieku instinktiem, satrakotām kaislībām un atriebības kārei, lai katrs posta un sit bez kādas atbildības kautkādas komitejas vaj citas centrālas iestādes priekšā, lai notiek tā „kultūras izpostīšana”, tā „jaunā mežonība”, no kuras jau tagad trīc visi pilsoņi un inteliģenti. Jo mazāks būs organizācijas iespaids uz strādnieku masām pie tagadējās sabiedrības izpostīšanas, jo labāk: totiesu ātrāk un pilnīgāk tiks iznīcināta vecā sabiedrība, totiesu lielāks būs izpostīšanas spars. Organizācijai atveras uzdevums tikai pie jaunās strādnieku-ražotāju sabiedrības iekārtošanas. Protams, šo uzdevumu sekmīgi izpildīt var nevis kāda inteliģentiska organizācija, kāda politiska partija, bet tikai pašu strādnieku saimnieciskā organizācija.

No šāda stāvokļa skatoties, nevar atzīt par derīgu arī veco iestādījumu: 1. maija svētkus. Kā zināms, 1. maija svētkus noteica starptautiskais sociālistu kongress 1889. g. Parīzē. Kongresa rezolūcijā ir teikts: „Tiek nolikta liela starptautiska manifestācija vienā priekš visiem laikiem noteiktā dienā…” – Nolikt strādnieku cīņu reiz par visām reizēm uz vienu iepriekš zināmu dienu, kurā rīkot manifestācijas, – tā ir muļķīga vecu parašu dievināšana, bezprātīga strādnieku saukšana uz ielas, lai tie tur izlietu savas asinis – priekš nekā. Nav taču iespējams iepriekš noteikt dienu un stundu, kad jānotiek strādnieku cīņai; viņai ir jāizšaujas gluži negaidīti, lai pārsteigtu kungu sabiedrību. Bet uz 1. maiju uzņēmēji, kara spēks un policija jau iepriekš sagatavoti, lai cīņu nospiestu, un strādnieki kas šinī dienā rīko dažādas manifestācijas, vienmēr paliek bez kādiem panākumiem. Visi strādnieku ieguvumi ir sasniegti tādās cīņās, kuras izcēlušās piepeši, negaidot. Strādnieku cīņai pret kungu sabiedrību jābūt slepenai, bet slepena cīņa nav savienojama ar demonstrāciju nolikšanu uz kādu vienu, kungu sabiedrībai zināmu dienu. Tāpēc strādnieki, kuri atzīst par vajadzīgu slepenu cīņu, nevar būt 1. maija svētku piekritēji. Un strādnieki aizvien vairāk to sāk saprast, tāpēc 1. maija svētki aizvien vairāk zaudē no savas sajūsmības. Krievijā gan viņi vēl kaut kā notiek, bet ārzemēs tie iznāk pavisam bēdīgi. Sociālistu laikraksti gan katru gadu ziņo, ka maija svētki visur topot aizvien „lieliskāki”. Patiesībā tie ir tikai soc. laikrakstu aizvien „lieliskākie” meli.

Demonstrāciju nolikšana uz 1. maiju pieder pie vecu vecajām s.-d. parašām, kuri iedomājas, ka viņi varot proklamēt masu kustību. Līdz kādam smieklīgumam dažreiz nonāk s.-d. savā proklamēšanas un padomu došanas darbībā, redzam no tās pašas proklamācijas „Devītais janvāris”. Tur ir sacīts: „Devītā janvārī godinādami kritušo cīnītāju piemiņu, lai visur, kur tas ir iespējams sasaucam sapulces un protestējam pret valdības varmācībam.” – Vaj tas nav apsmiekls par strādnieku cīņu? Cik ilgi jūs jau neesat dziedājuši un protestējuši un vaj tad tiešām visi piedzīvojumi vēl nebūtu rādījuši, ka ja kas ir panākams, tad tikai ar cīņu. Bet cīņa nav dziesmās un protestos, tā ir pavisam kur citur. – „Lai sasaucam sapulces un protestējam pret valdības varmācībām”. Nu, labi. Bet pieņemsim, ka varmācīgās valdības kalpi ienāk jūsu sapulcē un tos varonīgos preotestētājus aizved uz cietumu, neskatoties uz visiem viņu protestiem. Ko tad tālāk darīt? Acīmredzot, tiem atlikušajiem atkal jāsasauc sapulces un jāprotestē atkal! Un tā aizvien tālāk. Dziedāt un protestēt, tā vienmēr bijuse s.-d. taktika, tur izbeidzas viss viņu padoms.

Dažādi fakti.

Prūsijas ķeizariskā sociālistu partija. – Kā zināms, ir liels daudzims ķēnišķīgu zinātņu biedrību, ķeizarisku putnkopības biedrību, karalisku ķēvnīcu u.t.t. Notikumi rāda, ka vairs nav tālu tas laiks, kur būs arī mazākais, Prūsijas ķeizariskā sociālistu partija. Hesenā jau notiek tuvināšanās starp sociālistiem un galma aprindām; te sociālisti jau staigā starp lielkņazu viesiem un amizējas ar galma freilenēm. Avīze „Le Temps” (Laiks) numurā no 26. janvāra 1908. pasniedz sekošu aprakstu: „Hesenas lieknazs (hercogs) deva vakar vakarā Darmstates galma pilī parlamentāru banketu. Pēc vakariņām lieknazs pastaigājās starp saviem viesiem, kuru starpā bij arī sociālisti – parlamenta locekļi; lielkņazs sarunājās ar visiem. Garāka saruna iesākās starp lielkņazu, iekšlietu ministru Braunu un sociālistu Ulrihu, kurš pēdējais ir reihstāga sociālistu grupas loceklis. Ulrihs stāstīja par ielas manifestācijām, kuras viņš redzējis Berlīnē, un izteicās, ka varot notikt demonstrācija arī še, Darmstates pils priekšā. Ministrs Brauns izteicās, ka viņam neesot nekas pretī tādai demonstrācijai, ja vien tā netraucējot kārtību un ielas mieru, kuru sargāt esot policijas uzdevums. Lielkņazs neko neiebilda pret to. Vēlāk tāpat tika apspriesti arīdaži likumu projekti.” – Tā iet Hesenā. Un ja tas pats nenotiek vēl Berlīnē, ķeizara Viļuma galma ballēs, tad vainīgs tur, nudien, nav vis Bebels, bet tikai pats Viļums, kurš Bebeli neielūdz savās galma viesībās.

Republika šauj uz streikotājiem tāpat, kā monarhija. – 2. jūnijā Dravelā, Parīzes apkārtnē, 300 strādnieki-streikotāji bij sapulcējušies dažādu jautājumu pārrunāšanai. Republikas žandarmi deva uz tiem zalvi, pie kam 2 strādnieki tika nonāvēti un 12 ievainoti. Ministru prezidents Klemanso, agrākais anarhists un sociālistu draugs, deva parlamentā atbildi uz sociālistu vadoņa Šoresa interpelāciju. Klemanso atbildes runas kodols bija tas, ka cietuši ir tikai 14 strādnieki, tā tad tas nav nekas sevišķs. Demokrātiskais parlaments ar 429 balsīm izteica ministru prezidentam uzticību. Savā atbildes runā Klemanso griezās pie Šoresa ar šādu attapīgu jautājumu: „Nu, bet ko tad Jūs būtu darījuši manā vietā?” – Jautājums bij tik negaidīts, ka Šoress netika nekā atbildējis. Un ko lai viņš arī būtu atbildējis, kad taču skaidri redzams, ka ja Šoress būtu bijis ministru prezidents, viņš būtu darījis gluži to pašu, ko tagad darīja Klemanso: viņš būtu licis apšaut strādniekus, un kad kāds ne-ministrs sociālists parlamentā taisītu interpelāciju, Šoress tam jautātu tāpat, kā tagad Klemanso jautāja Šoresam: „Nu, bet ko tad jūs būtu darījuši manā vietā?” – Mēnesi vēlāk pēc Dravelas notikumiem, sekoja otrs strādnieku apšaušanas gadījums. – Vilnevā. Te atkal notika sadursme starp demonstrējošiem streikotajiem un republikas kara spēku, pie kam tika nošauti 7 strādnkieki un ievainoti kādi 50. Otrā dienā tika arestēti 20 pazīstamākie revolucionārā sindikālisma darbinieki, kurus apvaino par dumpja sarīkošanas mēģinājumu. Visi šie Klemanso radikāli-sociālistiskās ministrijas soļi pret strādniekiem ir panākuši to, ka revolucionāro strādnieku aprindās mostas domas atstāt likumīgo ceļu un pāriet pilnīgi uz slepenu, konspiratīvu darbību. Tas liecina, ka franču strādnieki aizvien vairāk apzinas savu galīgo pretišķību visām valdības formām, arī demokrātiskai un sociālistiskai valdībai (tagadējā Klemanso ministrijā vien divi sociālistiski ministri: tieslietu ministrs Brians, un darba ministrs Viviani; bez tam Francijā ir liels daudzums sociālistisku pilsētas galvu un municipālo padomnieku, par vidējiem un zemākiem ierēdņiem nemaz nerunājot. Tāpēc tagadējā valdība Francijā ir radikāli-sociālistiska).

Sociālistu pašatzīšanās. – Personīgu ķildu brīžos paši sociālisti atsedz savu īsto seju. Piem., šogad vienā no franču soc. partijas nacionālās padomes sēdēm nāca apspriešanā jautājums par deputāta Bretona izslēgšanu no partijas, tāpēc ka tas parlamentā bija balsoji par labu valdības priekšā celtam budžetam. – Lūk, cik tad sociālistu partija ir revolucionāra, lūk, cik stingri tā turas pie šķiru cīņas principiem, tūliņ izslēgdama no savām rindām deputātu, kurš balsojis par labu valdības budžetam! – tā socialisti varbūt aizrādīs. Bet – priecāties vēl par agru. Bretons ir īsts parlamenta sociālists pēc savas dabas. Parasti sociālistiskie deputāti mēdz darīt tā, ka balso gan par labu lielākai daļai budžeta atsevišķo punktu, bet kad budžets pilnīgā sastāvā tiek likts nobalsošanā, tad balso tam pretī. Bretons, kā īsts parlamenta vīrs, bij atmetis šo divkosību, viņš bij balsojis par labu kā atsevišķiem budžeta punktiem, tā budžetam pilnīgā sastāvā. Taisni par to, ka Bretons tā pārkāpis partijas disciplīnu, viņu gribēja izslēgt no partijas. Bet Bretona aizstāvēšanās runa bij tik vaļsirdīga, viņš tik smalki rāva maskas nost sociālistiskiem liekuļiem, ka nebūs lieki pievest vienu gabalu no tās (citēts pēc „Guerre Sociale”). Viņš teica: „Mani rib izslēgt, mani grib nobendēt dēļ manas rīcības parlamentā. Kāda liekulība. Es darīju tikai to pašu, ko visi sociālistiskie deputāti, – dzirdat, – ko visi sociālistiskie deputāti vienmēr ir darījuši. Dažiem no viņiem tikai nav dūšas par to vaļsirdīgi atzīties… Jūs man pārmetat manu republikāniskās kopdarbības politiku. Nu, labi, runāsim reiz par to atklāti, man ir apnicis jūsu jezuitisms. Tie, kuri mani tagad apsūdz (t.i. īstie, „revolucionārie” sociālisti), ir citkārt bijuši Buržuā radikālās buržuāziskās ministrijas galvenākie pabalstītāji… 14. novembrī 1895. g., Buržuā ministrijas laikā, palātā tika iesniegts priekšlikums atcelt likumu pret anarhistiem. Bet šis priekšlikums tika atraidīts ar 325 balsīm pret 82 balsīm. Šauvjērs un Valjans atturējās no balsošanas; turpretim Miļerans, Viviani un Seds balsoja pret šo priekšlikumu (t.i. galvenākie sociālistu vadoņi vēlējās, lai toreiz pastāvošais zvēriskais likums pret anarhistiem joprojām paliktu spēkā, lai valdība pēc savas patikas varētu vajāt anarhistus. Bretons aizmirsis piezīmēt, ka pret-anarhistu likuma tālākai pastāvēšanai par labu balsoja arī Šorezs, kā pierāda „Guerre Sociale” redakcija, dibinādamās uz parlamenta protokaliem)… Tālāk, vaj man vajadzēs vēl atgādināt, cik daudz reizes revolucionāru vadonis Seds ir balsojis uzticību Buržuā ministrijai? To viņš ir balsojis vienreiz 7. decembrī 1895. g., otrreiz 13. februārī 1896. g., trešo reizi 20. februārī 1896. g. Man ir teksti pie rokas. Un tagad jūs tomēr atrodat par iespējamu uzbrukt man, tāpēc ka es esmu darījis to pašu, ko jūs vienmēr esat darījuši, un tāpēc ka man, reformistam, tādam pašam reformistam, kā jūs visi, – ka man nav tās liekuļošanas spējas, kāda ir jums, lai izliktos revolucionārs, tāpēc ka man nav tās divkosīgās politikas, kāda ir jums. Es esmu darījis tā, kā esmu darījis, tāpēc ka es to turu par pareizu, tāpēc ka es esmu jūsu māceklis, tāpēc ka jūs paši jau esat to darījuši vakar un darīsat to pašu arī rītdien…” – Tādi paši strīdi notiek arī vācu sociāldemokrātijā starp „reformistiem” Bernsteinu, Folmaru u.c. vienā, un „revolucionāriem” bebeli, kautski u.c. otrā pusē. Kāda starpība starp šiem diviem lēģeriem? Vienīgi tā, ka Bretons, Bernsteins u.c. ir vaļsirdīgi, atklāti reformisti un valdības pabalstītāji, turpretim Sedi, Bebeļi, Kautski u.c. ir liekulīgi un jezuitiski reformisti un valdības pabalstītāji. – Kā Bretona pievestie fakti, tā visa sociālistisko partiju praktika pierāda, ka soc. partijas vienmēr un visur ir bijušas tiaki vēlēšanu kastiņu partijas, inteliģentu politiķu kliķes, kurām strādnieku šķira ir tikai tāda vēlētāja un maksātāja mašīna, jeb slaucama govs.

Cik maksā viens sociālistisks deputāts? – Ozols savā Cīrihes referātā par Latvijas revolūciju aprēķināja, ka viena strādnieka gada vērtība izskaitot apmēram 300 rbļ. Bet sociālistiskie deputāti, kā izrādās, ir daudz dārgāki, nekā vienkāršs strādnieks. Par to šāds piemērs. Francijas parlamentā nāca pārspriešanā jautājums par Luensas raktuvēm, vaj tās pārņemt valsts izmantošanā, vaj arī atjaunot koncesiju tai akcionāru sabiedrībai (Kruppa-Šneidera), kura līdz šim tās izmantojuse. Parlaments izdeva sociālistu partijas deputātam Devēzam sastādīt priekšlikumu šinī jautājumā. Kā viena strādnieku avīze cēla gaismā, tad minētā akcionāru sabiedrība ir izmaksājuse minētam soc. dep. Devēzam 5000 franku, lai tas savā priekšlikumā izvestu to slēdzienu, ka valstij ir izdevīgāk atdot raktuves līdzšinējai kompānijai; un ka ja viņš būs pratis savu priekšlikumu sastādīt tik pārliecinoši, ka parlaments to pieņems, tad viņš dabūs vēl 50000 fr. Un tiešām, Devēzs prata ļoti pārliecinoši pierādīt, ka raktuves jāatdod akcionāru kompānijai, un viņa priekšlikums arī tika pieņemts. Tā par dažu nedēļu ilgu darbu Devēzs dabūja 55000 fr., kas gada laikā iztaisa ar kādu miljonu. Tā tad sociālistisks deputāts ir kādas 1000 reizes dārgāks par vienkāršu strādnieku, pēc Ozola aprēķina. – Blakus minot, sociālistu minimālā programma taisni prasa raktuvju pāriešanu valsts īpašumā un izmantošanā. Kā redzam, programma sociālistiem ir gluži nenozīmīgs papīra gabaliņš tur, kur jautājums grozas ap šo kungu maka interesēm.

Sociālistiskā policijas departamenta ziņojums par nemieru kustību Latvijas sociāldemokrātijā. – „Cīņas” Nr. 95 nodrukāts C.K. biroja ziņojums, kur starp citu teikts: „Mums tiek ziņots, ka maija mēneša 20. dienās notikuse kāda konference no apm. 27 cilvēkiem… Šās konferences dalībnieki saukušies sevi par Latvijas sociāldemokrātijas biedriem. Viņi tikai esot nemierā ar viņas taktiku: pēc konferences domām vajagot atzīt ekspropriācijas, partizānu cīņu, kaujas družinas, saimniecisko teroru u.t.t.; vajagot dibināt „ilegālo cilvēku fondu”; vajagot org-ju iestādes pārvērst par strādnieku iestādēm, jo – kā šiem gudrenieki iedomājušies – tagadējās iestādes esot inteliģentu rokās… – Uzaicinam it visus biedrus cieši lūkoties viņiem uz pirkstiem. Sazin, ka viņu nodoms ir: palikt partijā, sprausties viņas iestādēs un censties tur savus uzskatus izvest dzīvē. Viņi nesajēdz, ka piederība pie Krievijas soc.-d. strādnieku Partijas, kuras sastāvdaļa ir Latvijas sociāldemokrātija, nepielaiž augšminēto uzskatu sludināšanu, kur nu vēl viņu izvešanu dzīvē. Londonas kongress noliedz kaujas družinas, partizānu cīņu un jo sevišķi ekspropriācijas. Partijas biedriem jāpadodas kongresa lēmumuem…” Un tā tālāk. Šis zinojums rāda, ka nemieru kustība s.-d. rindās arvien paplašinās.

Uzaicinājums.

Redakcija lūdz strādniekus, kuri galvenākos punktos piekrīt šī žurnāla virzienam, iesūtīt „Naidam” rakstus par darba apstākļiem, par cīņas gadījumiem, par vadoņu rīcību, kas pelna gaismā vilkšanu, par strādnieku kustību tagad un agrākos laikos, – vispārīgi par visu, kas attiecas uz strādnieku lietu. Strādnieki bieži neuzticas sev, vaj tikai valoda būšot pareiza, vaj punktis būšot ieliktas tir, kur vajaga, u.t.t. Uz tādiem niekiem lai neviens negriež vērību un iesūta, ja grib, pat pilnīgi bez punktīm. Kad tikai būs domas, kas ir no svara, tad valoda tiks izlabota un raksts vaj nu nodrukāts patstāvīgi, vaj arī izlietots kā materiāls citiem rakstiem.